



PARKANON JA KIHNIÖN

Kotiseutulehti

Joulu 2022

PARKANON JA KIHNIÖN Kotiseutulehti

Joulu 2022 • Numero 51

Julkaisija: Parkano-Seura ry
ja Kihniö-Seura ry

Painos 900 kpl

Taitto: Niina Kivioja/Ylä-Satakunta

Lehtitoimikunta:
Maarit Lehto-Alatalo
Leena Marjolahti
Sirpa Liukonen
Sirpa Korttesluoma
Leena Pihlajamaa

Kannen kuva: Noora Mäkinen leipoo
Urhon talon keittiössä.
Kuvaaja Maarit Lehto-Alatalo



Muut kuvat: Kirjoittajien kotialbumit,
Maarit Lehto-Alatalo, Niina Kivioja,
Ylä-Satakunta-lehden arkisto

Sisältö

Parkano-Seuran tervehdys	3
Parkanon kaupungin tervehdys.....	4
Kihniön kunnan tervehdys	5
Parkanon seurakunnan tervehdys.....	6
Kihniön helluntaiseurakunnan tervehdys.....	7
Menneen kesän erikoisuuksia: Parkanon Ameriikka	8
Runo Muorin joulumietteet	9
Suvikkaita, kilvuja ja ryypintaikinaa - kihniöläistä ruokaperinnettä.....	10
Urhon talossa tuoksuu taas joulu	12
Lapinnevan kansakoulu aloitti toimintansa vuonna 1929 haastavissa oloissa.....	16
Runo 60-vuotias kansan pappi	19
Joulun tarina 1938	20
Kihniön koululaisten runoja ja kuvia	22
Elämäni joululaulut	24
Runot Alla hangen (2018) ja Toivo kaiken keskellä (2021)	27
Koulumuistoja 1950-luvulta.....	28
Monen toimen Sylvi tekee vaikka tuohesta asiaa	30
Jouluinen Tervehdys SPR:n Kihniö-Parkanon osastosta	33
Evakkolapsen koulutie oli mutkainen.....	34
Runot Nimetön (2022) ja Me aloitamme päivä kerrallaan (2022).....	35
Minulla oli unelma	36
Albumien aarteita.....	37
Jouluinen tervehdys Kihniön Asemanseudun Kyläyhdistyksestä!.....	38
Aitonevan elämää	39
Käsityömessuista ensimmäinen jatkuu jälleen Parkanossa	40
Kädentaitajien messut veti jopa 5 000 kävijää	41
Kotiseutuni	43

Kansikuvakisa

Edellisessä kotiseutulehdessä julkaistiin kansikuvakilpailu julkaistuista aviiseista. Parkanon kirjastossa äänensä jätti 8 lukijaa. Vuosien 1993 ja 2021

kansikuvat saivat 2 ääntä. Loput äänet olivat yksittäisiä.

Vastaajien kesken arvotun Parkano-Seuran julkaiseman *Parkanolaisia arjen ahertajia* -kirjan voitti Seppo Huikkala.



Parkano-Seuran tervehdys

Toivoo on...

Kirjoitin vuosi sitten, että on toinen koronajoulu ja luultavasti ollaan menossa helpompaan suuntaan taudin vakavuudessa. Näin on ilmeisesti käynytkin, mutta on tullut paljon muita huolen aiheita. Ukrainan sota on ehkä kaikkeen pääsyynä.

Ei ole enää itsestään selvytensä ruuan riittävyys, sähkön riittävyys ja monet arkipäiväiset asiat eivät enää sujukaan kuten ennen. Uhaan ydinsodalla ja käytetään muitakin tehokkaita aseita ihmisten ja rakennusten tuhoamiseen. Keksitään mitä ihmeellisimpiä terroritekoja vahingoittaakseen lähimmäisen elämää.

Lisäksi on paljon erilaisia luonnon katastrofeja, jotka aiheuttavat paljon ihmisten kuolemia ja vammautumisia. Kuivuus on lisääntynyt hälyttävästi monilla perinteisillä viljan viljelyalueilla, joka taas aiheuttaa nälänhätää maailmassa. Kun tällaisia uutisia tulee tiedotusvälineistä ilta illan perään, se muokkaa ihmisen mieltä apeampaan suuntaan. Herää kysymys, eikö enää ole mitään hyvää uutista.

Yksinäisyys on vaarallinen maa-perä ilmapiiriin heikkenemiseen ja siksi on hyvin tärkeää hakeutua ystävien seuraan. On olemassa paljon ”porukoita”, joissa kuulee eri mielipiteitä maailman uutisista. Vaikka keskustelukaverit ja ryhmät eivät aina ole tieteellisesti päteviä, on niissä esitetyt mielipiteet tärkeitä, koska silloin tulee vertailupohjaa omille yksipuolisille ajatuksille. Ja mikä tärkeintä, yhdessäolo toteutuu. Ihmisen ei ole hyvä olla yksin, varsinkin, kun maailmassa uutisoidaan jatkuvasti huonoista asioista. Tällaisia ”porukoita” on paljon ja jokainen löytää varmasti omansa niin halutessaan. On baarien kahviporukoita, kuoroharrastuksia, voimisteluryhmiä, avantouintiryhmiä, hengellisiä ryhmiä ym.

Yksi ryhmätapaamisen muoto voi olla esimerkiksi Parkanon Setlementti, jossa toimii kahvio. Minusta siellä saa monta kertaa näköalaa omiin yksipuolisiin ajatuksiin. Viime aikojen tapahtumat maailmalla ovat



tuoneet lähelleni profeetta Jeremian. Jeremian kirjassa 29:11 on sanat: ”Minulla on omat suunnitelmani teitä varten, sanoo Herra. Minun ajatukseni ovat rauhan eivätkä tuhon ajatuksia: minä annan teille tulevaisuuden ja toivon.”

Rauhallista Joulua 2022 ja siunausta vuodelle 2023.

Kauko Karhuluoma

Parkano-Seuran puheenjohtaja

Parkanon kaupungin tervehdys

Lapsuuden perheessäni meillä oli tiettyjä jouluperinteitä. Perinteisiin kuului ainakin kuusen koristelu ja jouluaattona menimme jouluvesperiin seurakuntakodille, joka oli lähellä lapsuuden kotiamme.

Samoja perinteitä olemme halunneet antaa omille lapsillemme. Kuusen koristelu ja muistolehdolle kynttilöiden viemiset ovat osaltaan niitä. Joulusauna ja puuron syöntiä ja toki se joulukinkku myös kuuluu meidänkin joulupöytään.

Vaikka perheemä elämä on aika lyhyelläkin aikajänteellä muuttunut töiden ja luottamustoimien suhteen, on koti tukikohtana ja turvapaikkana ollut ensiarvoinen. Itselläni kokouksia on paljon niin Parkanossa kuin Tampereellakin, mutta yhdessä vaimoni kanssa luoma koti on turvasatama ja lepopaikka arjen keskellä koko meidän perheelle.

Mikä tekee Parkanosta niin hyvän? Ei ainoastaan se kodin lämpö vaan myös yhteisön tutuus ja turvallisuus. Palvelut ovat lähellä ja lasten on hyvä elää

ja kasvaa Parkanossa. Harrastusmahdollisuudet ovat hyvät ja kattavat.

Joulun pitäisi olla ihmisille rauhoittumisen ja henkisten akkujen lataamisen aikaa. Mutta oikeasti, kuinka monelle se on sitä? Monissa perheissä huhkitaan jouluruokien ja lahjojen kanssa. Töissä on loppuun asti kiirettä ja perheenkin kanssa pitäisi pystyä viettämään aikaa. Tunnistatko tästä itsesi? Minä tunnistan. Toisaalta monissa perheissä joulu voi tuoda stressin siitä, kuinka luoda joulua, jos taloudellinen tilanne on huono.

Kaiken keskellä, joskus on hyvä sulkea ympäröivä maailma ja maailman uutiset itseltä ja keskittyä läheisiin. Joulun ei tarvitse olla suorittamista vaan olemista. Itse lupaan yrittää tähdätä siihen suuntaan, suoritamisesta läsnä olemiseen läheisille ja ystäville.

Parkanon kulunut vuosi on ollut vähintäänkin mielenkiintoinen kaupungin suunnalla. Johtavia viranhaltijoita on lähtenyt hetkellisesti sekä pysyvästi ja uusia on tullut ja on tulossa. Työtaakkaa on riittänyt niin kaupungin työntekijöillä kuin luottamushenkilöillä.

Nämä ajat ovat haastaneet myös kaupungin taloutta ja toimintaa.

Talouden reunaehdoista huolimatta olemme huolehtineet totutulla hyvällä tasolla asukkaiden palveluista ja viihtyisästä ympäristöstä.

Joulun alla on myös kiitosten aika, kun kuluva vuosi päättyy. Haluan jakaa kiitokset teille kaikille. Suuresti kiitän myös kaupungin työntekijöitä ja päättäjiä kaikesta tekemästänne työstä yhteiseksi hyväksi. Kiitän myös kaikkia kumppaneitamme, sidosryhmiä ja erilaisia viranomaistahoja, jotka ovat kanssamme ahkeroineet.

Lopuksi toivon, että parkanolaiset käyttäisivät joulun aikana parkanolaisia yrityspalveluja. Parkanon kaupunki tunnetaan yrittäjyydestä - niin isommista yrityksistä kuin pienyrittäjistä.

Hyvää ja siunattua joulua ja onnellista uutta vuotta.

Klaus Myllymäki

Parkanon kaupunginhallituksen
puheenjohtaja



Kihniön kunnan tervehdys

Vuosi 2022 on kulunut Kihniössä edelleen osittain rajoitusten piirissä. Korona on ollut osana päivittäistä elämää. Asukkaille on kuitenkin pystytty järjestämään normaalisti toimintoja ja kasvokkain kohtaamisia.

Venäjän hyökättyä Ukrainaan tuli tämän myötä meillekin uutta hankaluutta elämään, kuten kaasun tuonnin loppuminen ja sähkön hinnan rajut korotukset.

Teknisen toimen vastuulla on kunnan energianhankinta kiinteistöjen lämmitykseen ynnä muiden toimintojen ylläpitämiseen. Sähkön mahdolliseen säännöstelyyn ja muuhun vastaavaan toimintaan kunnassakin pitää varautua monin tavoin. Pääasiassa

nämä varautumistoimet hoitaa tekninen toimi.

Joulun lähestyessä Kihniöntien varrelle asetellaan jouluvalot loistamaan. Jouluvalot syttyvät myös kunnantalojen, koulun ja kirjaston ikkunoille.

Pikku hiljaa kiireet helpottavat ja alkaa hiljentymisen joulunajan viettoon. Joulua vietetään yhdessä läheisten kanssa.

Toivotamme kaikille rauhaisaa Joulun aikaa ja valoisampaa Uutta Vuotta 2023.

Johanna Kujansuu

Kihniön kunnan tekninen toimi



Parkanon seurakunnan tervehdys

Millainen on sinun joulumuistosi?

”Matkaa jouluun tässä kuljen,
monet muistot syliin suljen.
Mikä onkaan tärkeämpää
kun vain säilyy muistot nää.
Kun pihamaalla astelin mä toppatakissain,
mut ukki nouti kuusen hakuun, sen mä muistan ain
ja kuusen latvakoristeeksi kauniin tähden hain.

Joulu jälleen meillä meillä koittaa,
urut pauhaa, kellot soittaa.
Kanssa perheen kirkkoon tullaan,
joulun sanomaa kuullaan.
Sit kirkon jälkeen tiemme rakkaan mummin luo.
On mummi ukin kanssa tehnyt parhaat ruuat nuo
ja joulupukki mummin luokse meille lahjat tuo.

Lumi maan nyt alleen peittää,
joulu rauhan ylleen heittää.
Rakkauttas muista jakaa,
siitä jouluilon saa.

Matkaa jouluun tässä kuljen,
monet muistot syliin suljen.
Mikä onkaan tärkeämpää
kun vain säilyy muistot nää.”

Melkein 15 vuotta sitten kirjoittelin laulun lapseni joulumuistoista, jonka esikoiseni lauloi silloin julkaistavalle lasten joululevyille. Ihania muistoja mummilassa, kirkonmäellä ja kotona. Nyt niitä siirretään jo seuraavalle sukupolvelle heidän kasvaessa.

Viime jouluna kirkonmäellä vietimme töiden parissa erilaisen joulun kuin koskaan. Kirkon ovet olivat kiinni, sinne pääsivät vain jouluyön toteuttajat, kirkonmenoon sai osallistua netin välityksellä. Ei voinut tulla täyttämään kirkonpenkkejä koolle kutsutun suvun kanssa. Ei voinut hipsiä yöllä kaiken joulutohinan jälkeen rauhoittumaan kirkon takapenkkiin täyden vatsan kanssa.

Jäikö viime joulusta jokin perinne kokematta, muistoja keräämättä? Vaikka olinkin itse kirkkoa toteuttamassa, niin silti voin sanoa, että kyllä jäi kokematta. Muistoihin kerättiin sellainen muisto, mitä ei toivottavasti toistamiseen tarvitse toteuttaa. Jäin odottamaan ihmisiä, yhteen kokoontumista, yhteislauluja ja sitä että joulunsanoma olisi kirkossa kaikille kuulunut.

Toki se joulu tulee ilman kirkonmenoakin, ilman lauluja ja kaiken päiväistä jouluhössö-

tystä. Mutta perinteistä on kyllä vaikea luopua. Ja monenlaisia muistoja on kyllä mukava kerätä.

Omaksi perinteeksi on tullut jo, että olen jouluyönä töissä. Ehkä siis näemme tänä jouluna yöllä kirkossa, laulamme yhdessä joululauluja, sytytämme kynttilöitä ja iloitsemme yhdessä joulunlapsesta!

Kuljetaan siis yhdessä jouluun ja kerätään ihania muistoja!

Eleonora Printz

Parkanon seurakunta



Kihniön helluntaiseurakunnan tervehdys

Valon juhla pimeyden keskellä

Vuoden pimein aika on jälleen käsillä. Olemme saaneet ihastella syksyn väriloistoa. Luonto on valmistautunut kylmän ja pimeän tuloon. Kasvu on pysäytetty, energiat on kerätty talteen runkoon ja juuriin varastoon odottamaan lämpöä ja valoa. Myös eläimet ovat syksyn aikana varustautuneet monin eri tavoin olosuhteiden muuttumiseen. Jotkut vaihtavat kokonaan maanosaa, toiset turkin väriä ja jotkut valmistautuvat pitkään horrokseen. Luonnossa on nähtävillä selkeät merkit olosuhteiden muutoksesta. Meihin ihmisiinkin valon ja lämmön väheneminen vaikuttaa, toisiin toki enemmän ja toisiin puolestaan vähemmän. Pohjoisessa Suomessa tämä valon ja pimeän vaihtelu on niin sanotusti äärimmillään. Siirrytään yöttömästä yöstä kaamoksen pimeyteen. Kaiken tämän on Jumala, Luojamme, asettanut paikoilleen toimimaan. Mikä rikkaus kätkeytykään tähän luonnon monimuotoisuuteen ja valon vaihteluun.

Joulu valon juhlan saa tuoda vuoden pimeimpinä päivinä loistetta elämäämme. Jos mietitään aluksi sitä ulkoista eri valosarjojen ja koristeiden tuomaa loistetta ja iloa pimeän ja harmaan syksyn lopulle. Usein Taivaan Isä antaa varastoistaan meille myös lunta valkeutta tuomaan. Monesti syksyn pimeät sadepäivät saavat vaihtua valkean lumen tuprutteluksi. Yksi valkeuden tuoja jouluna on tietysti sanoma Vapahtajan syntymästä. Olisi tärkeää, ettemme unohda tätä tärkeintä valon ja lämmön tuojaa meidän sydämistämme. Vain Jeesus voi tuoda sisäisen maailmamme kylmyyteen ja pimeyteen lämmön ja valon.

Jouluun liittyy monia perinteitä, jotka tuovat valoa pimeän syksyn jälkeen sekä sydämiimme että jotkin myös fyysisesti. Lahjojen antaminen on yksi tällainen asia. Nykyään lahjat tuovat paljon stressiä ihmisille, kuten koko joulu, mutta näin ei tarvitsisi olla. Lahjan antaminen tuo parhaimmillaan ilon sekä antajalle että vastaanottajalle. Muistan, kuinka lapsena oli hienoa, kun sai antaa jotain yleensä itse valmistamaani sisaruksille tai vanhemmille lahjaksi. Se toi hyvän mielen. Lahjan antamisen tulisi ollakin etuoikeus eikä velvollisuus. Tärkein lahja, jonka ihminen voi vastaanottaa, on pelastus. Joulunakin voi joskus saada lahjan, jota ei tiennyt tarvitsevana. Jotkut ihmiset luulevat, että he eivät tarvitse Jumalan valmistamaa pelastuksen lahjaa. Se on kuitenkin tuiki tarpeellinen ja tärkeä ottaa vastaan tässä ajassa. Joskus mietimme, että

emme ole jonkin lahjan arvoisia, mutta Jumalan lahja on suunniteltu juuri sinua varten, olet sen arvoinen.

Yksi perinne, jolla voimme levittää iloa jouluna, on Kauneimmat joululaulut -tilaisuudet. Lauluilla ja yhdessä laulamiseksi on oma merkityksensä valon ja lämmön jakamisessa sydämiimme. Monissa lauluissa meitä muistutetaan joulun sanomasta ja tuon sanoman löytymisestä meidän arkemme keskelle. Monesti kuulee keskustelua siitä, koska joululauluja voi alkaa kuuntelemaan. Tuohon kysymykseen ei löydy yhtä oikeaa vastausta. Tärkeintä on, että laulut olisivat tuomassa pimeyteen toivoa ja valoa.

Toivon, että keskityt nyt joulun alusajana tuomaan ympärillesi valoa, lämpöä, rauhaa ja rakkautta. Pysähdy perheinesi miettimään, voisimmeko tehdä jotain toisin, ettei stressi, kiire, ärtyneisyys ja tiuskiminen pääse tänä vuonna perheen arkeen joulun lähestyessä. Itse olen päätenyt siihen, että joulua voi viettää monella tavalla. Toiset asiat ovat pysyneet mukana vuodesta toiseen ja toiset perinteet ovat jääneet unholaan. Kaiken keskellä joulun sanoma on saanut säilyä. Uskalla tehdä muutoksia perinteisiin, jos tuntuu, että tärkein joulussa on unohtunut.

Riemuitaan Vapahtajamme syntymästä maanpäälle, sillä se on tärkeä osa Jumalan valmistamaa pelastuksen lahjaa. Tahdon toivottaa Kihniön helluntaiseurakunnan ja omasta puolestani jokaiselle lukijalla stressitöntä ja siunattua Vapahtajan syntymäjuhlaa sekä joulun alusajaa.

Jesse Koivukoski

Kihniön helluntaiseurakunta



Valo voittaa syksyn ja talven pimeyden. Kuva: Pertti Räsänen

Menneen kesän erikoisuuksia: Parkanon Ameriikka

Leena Perälä

Yllätyksenä ystävältäni sain kehotuksen lähteä selvittämään, mikä ihmeen ruoka Siuron Koskibaarissa pöytiin tarjoiltuna on Parkanon Ameriikka. Etsiminen sai ympärilleen melkoisen historiallisen aineiston.

Kaikki vesitiet meiltä etelään johtavat Hämeenkyrön vesien kautta Siuronkoskeen Nokialle. Parkanossa alueen valtavat metsävarat muodostivat 1800-luvun puolivälin jälkeen merkittävän tulolähteen ensin savotoilla, sitten sahoilla ja uitoissa. Tukkilautat uitettiin ensin Siuroon ja siitä Poriin saakka.

Sadan vuoden ajan uitot olivat tuoneet Siuroon, uittoreittien solmukohtaan, koko joukon rempseitä tukkimiehiä. Kerrotaan, että 1800-luvun puolivälistä alkaen Siuron katukuvaa rikastuttivat tukkijätkät, joita kesäisin oli niin paljon, että heillä oli jopa omat kahvilansa.

Uitto erikoisuuksineen, omine ammattisanastoineen, taitoineen ja lauluineen muodosti oman maailmansa.

”Huhtikuussa ne parhaat poiut tukkijoelle astuu, siellä ne saappaat likoaa ja housunpuntit kastuu.”
(O. Merikanto/T.Pekkala)

Edellisvuosisatojen vaihteessa oli kultakuume valloittanut siurolaisten mielet. Valtameren takaa tulleet tiedot kertoivat paremmista palkoista ja olosuhteista.

Vaikka omalla paikkakunnalla oli sen ajan hyvät oltavat, kultakuume tuntui polttavan, ja siurolaisia lähti kultaa

vuolemaan Amerikkaan. Parkanolaiset vaistosivat aikansa tulleen ja täyttivät Siurossa alan runsaat työpaikat. Näin Siurosta tulikin Parkanon Ameriikka.

Koskibaarin tarjonta laajeni

Paikkakunnan historiaan lähemmin tutustuessaan Koskibaarin omistaja-emäntä Marjatta oli huomannut parkanolaisten uittomiesten merkityksen kylälle tilanteessa, jolloin kultakuume oli vienyt siurolaiset ja Siuronkosken sahoilla ja uitoilla tarvittiin kipeästi uutta työvoimaa. Niinpä suositulle hampurilaisruualle löytyi Marjatan baarin à la carte-listalle luonnollinen nimi ”Parkanon Ameriikka”. Mieleistä kuultavaa meille kahvilavieraille!

Siuronkosken vuosien takaisia erikoisuuksia olivat suuret petokalal, joiden pyynti houkutteli paikalle kalastuksen harrastajia kauempaakin. Koskikahvilan seinällä onkin näkyvissä harvinainen saalis: särkikalan sukuinen valtava kalavonkale, toutain.

Iltapäivän kuluessa katselimme vielä kauniita Siuron jylhiä kylämaisemia. Koti-Parkanossa me tunnumme muuttaman ikivanhan yksiaukkoisen kivisillan. Siuronkosken kivisilta on mahtava näky! Yli 50-metrinen, edelleen käytössä olevan kosken yli johtaa kuusiaukkoinen kivisilta!

Siurossa ovat syntyneet muun muassa maailmankuulu kuvanveistäjä, taiteilijaprofessori Ossi Somma sekä taiteilija Osmo Rauhala, jonka kädenjälkeä voi ihailla Tyrvään



”Sadan vuoden ajan uitot olivat tuoneet Siuroon, uittoreittien solmukohtaan, koko joukon rempseitä tukkimiehiä.”

Parkanon Ameriikka -annos Siuron Koskibaarissa.

Pyhän Olavin kirkossa ja Pinsiön kirkossa.

Rauhalan synnyinkodin kallioisen pihapiirin läheisyydessä katsoimme suuria honkia, joista mielikuvituksen avulla oli helppo tuntea luonnon taiteilijavoimaa antavaa energiaa!

Hämeenkyrössä ajelimme oppaamme johdolla kirjailijoiden Siljanpään ja Rajalan kesämaisemissa. Luonto tarjosi parastaan pitkin retkipäiväämme. Puolisoni Vilhon lisäksi mukaan kyyditsijöiksi lähtivät naapurista Tarja ja Matti Vilhula. Oppaana toimi Katariina Pylsy Hämeenkyröstä.

Elokuisen illan päätimme aurinkonkukkapellon loisteessa kahvikupposen ääreen ja keskusteluun kotiseuturakkaudesta, joka värähtelee vieraallakin seudulla. Kiitokset Katariina ja Eero monenlaisesta vieraanvaraisuudesta. Myös teidän kädenjälkenne jää elämään.



Tarja Vilhula, Katariina Pylsy, Matti Vilhula, Vilho Perälä ja Leena Perälä viettivät mukavan elokuisen iltapäivän Siurossa.

Muorin joulumietteet

Muori mökissään selaa someaan ja vimmatusti scrollaa, miten päädyttiin maailmaa hajottamaan ja kuinka syvällä liemessä ollaan.

Tulooan tekee joulukin, saapuu myös uhreille sodan. Helttyykö mieli diktaattorin tullessa ihmisen pojan?

Oli Herodes julma aikoinaan, hänkin kimppuun kävi lasten. Ja omaa valtaansa vahvistaa oli tarkoitus varta vasten.

Vaan se julmureilta unohtuu, että valta ei kaiken riitä. Kukka betonin raosta kurkottuu ja murtuu mahtavat siitä.

Ja tuuli tarttuu siemeniin, lentää hahtuvat yli rajan. Vievät oikean tiedon eetteriin: me tahdomme rauhan ajan.

Niin tapahtui silloin ja uudestaan hyvä pahan tahdon voittaa. Syntyy jouluna valo, yli rajojen kellot kirkkojen rauhaa soittaa.

Muori sytyttää uunin, kynttilän ja sähköt miniiniin säätää. Hän näppäilee avun lähtemään kohti kaukaista määränpäättä.

Katri Kallio



Suvikkaita, kilvuja ja ryypintaikinaa - kihniöläistä ruokaperinnettä

Teksti: Jarmo Hammo

Kuvat: Tampereen kansatieteen laitos

Ruoasta piti kirjoittaa, mutta alankin ruoan puutteesta. Olen kuullut kerrottavan, että nälkä on erittäin ikävä ilmiö. Nälkäinen ihminen unohtaa kulttuurin, henkiset harrastukset, lukupiirit, teatterin, ja mielen täyttää vain se, mitä vatsasta puuttuu. Aloittelen tätä juttua pari päivää Aleksis Kiven päivän jälkeen, ja siitä tuli mieleen katsoa, millaista seitsemän veljen olo oli, kun halla vei vuosi toisensa jälkeen sadon. Juhani oli edellispäivänä syönyt vain kaksi oravan koipea.

Juhani: Eikö enään keksi yhtään ainoata konstia ja koukua veljeni Aapo?

Aapo: Mitä voimme saattaa maailmaan tyhjästä?

Juhani: Tyhjästä on luotu koko tämä maailmakin. Miksi ei syntyisi siitä edes sitten yksi kappale tamppukakkua?

Aapo: Jos kaikkivaltaita olisimme.

Ja sitten lainaus toisesta klassikosta. Kalevalassa on kohtaus, jossa muistutetaan, miten huolettomasti oli morsian lapsuudenkodissaan elänyt:

Ei neittä ison kotona, emon kauniin kartanossa viety vehkahuhmarelle, pantu parkin survontahan, olkileivän leivontahan, petäjäisen pieksäntähän.

Suomen ruoka oli ennen hyvin viljavaihtelusta. Kadon sattuessa nälänhätä on ollut totaalinen, on ottanut olkileipä. Leipää on yritetty tehdä äsken mainitusta vehkasta tai myös jäkälästä, mutta se oli myrkyä, jos ei aineksia ollut liotettu kunnolla ja käsitelty tuhalla. Tamppu eli kihniöläisittäin homppu tai peluleipä, jossa oli puintitähteitä ja akanoita, repi suolet verille. Entä pettu, jota monet kihniöläiset söivät vielä 1910-luvulla? Vähällä pääsi petun syöjä, jos sai pahan ummetuksen, mutta monet kuolivat tuskallisen kuoleman suolitukoksen takia. Pettu – rutto – holo-kausti. Sanat muistuttavat kauheista historian jaksoista ja mieleen tulee ajatus: ei kai enää ikinä noita aikoja. Mutta eikös vain viekas bisnesmies ole keksinyt ruveta myymään pettunjauhoja, joita toukansyöjä-hipsterit voivat ripsutella aamiaismyslin sekaan. Pettunjauhoja myydään ja ostetaan 200 euron kilohintaan. Elämme outoja aikoja, tosi outoja.

Ja sitten asiaan eli ruokaan, nimenomaan kihniöläiseen ruokaperinteeseen. Kihniön kirjastossa on 1960-luvulla tehdyt kansatieteelliset äänitteet. Professori Erkki Ala-Könni assistentteineen kiersi haastattelemassa kihniöläisiä, joista vanhimmat olivat syntyneet 1880-luvulla. Äänitteiden parasta antia on kolmen juurevan emännän, Sylvi Järventaustan, Anni Yli-Moisian ja Helmi Palolahden haastattelut. Naiset kertovat elostaan 1900-luvun alkupuolella, välillä laulavat spontaanisti työväenlaulun ”Lippumme liehui veripunainen” tai ”Ameriikan polokan tahtia” tai ”Olettekos käyneet Erkalassa”.

Naiset kertovat kunnon pidoista joissa oli kolmea lajia leipää, lanttu-, peruna- tai maksalaatikkoa, väliruokana klimppisoppa, pääruokana paisti ja päällyruokana ohrak-

ryynipuuro ja puolukkakasti. Ohrakryynipuuro tehtiin suoraan isossa maitotonkassa, joka nostettiin päiväksi muuripataan hautumaan. Naisten mukaan puuro huuvutettiin. Juomana oli tietysti sahti, jonka tekemisestä Sylvi Lahdentausta omassa haastattelussaan tekee selkoa. Maltaiden valmistus aloitettiin hyvissä ajoin. Ne piti jättää sopivan karkeiksi – yksi jyvähalki, toinen poikki. Sahti pantiin ”hengen alle” eli taikinalla tiivistettyihin tynnyreihin. Sahtipanoksesta saatiin kahta lajia: Lahdentaustan mukaan oli Etupää parasta kullankeltaista sakeaa juomaa, joka nousi päähän. Takaheikki on laimeampaa, sahtikuurna saatiin lisätä vettä, ja se oli pitojen ruokajuomaa. Pidoissa ruoan jälkeen vietiin pöytä pihaan, siihen nostettiin juhla-sahtiastia, jonka vieressä oli kenkkäri tarjoilemassa sahtia.

Kaikki pitoihin ja juhliin liittyvä edellytti jopa kuukausien esivalmistelua, teurastusta paisteja ja maksalaatikkoa varten, maltaiden tekoa ynnä muuta. Arkiruokailu oli sitä yksinkertaisempaa. Ruokajuomana oli piimä, mutta useampi haastateltava mainitsee ryypintaikinan, vedestä ja ruisjauhoista imeltämällä ja hapattamalla tehdyn juoman. Joku kehuu makua, toinen sanoo, että ryypintaikinaa juotiin, kun maitoa ei ollut saatavilla. Lehmät olivat talvella ummessa, varastoon tehty piimä loppu, silloin oli ryypintaikinan aika.

Lautasia ei käytetty, ei edes puulautasia, jota haastattelijat kysyvät useamminkin. Sylvi Lahdentausta, varakkaan Jyttilän tyttäriä, kertoo lapsuudestaan, että pitkän pöydän molemmissa päissä oli kivivadit, joiden ääreen ruokailijat kokoontuivat. Juoma-astiatkin oli yhteinen. Juureksia ei taidettu perunaa ja naurista lukuun ottamatta yleisesti käyttää, tosin Jyttilässä oli juureksia, ja Sylvi Lahdentausta oli nuorena maatalouskonsultin mukana kiertämässä Kihniötä jakamassa punajuuren ja porkkanan siemeniä. Ne jaettiin nimenomaan isommille taloille, sillä ehkä pikkutorpissa vähä viljelysmää käytettiin perunalle ja viljalle, jotka tuottivat enemmän vatsantäyttettä. Sylvi Lahdentausta meni aikanaan emännäksi Lahdentaustan taloon, jossa oli sunnuntairuoksi tapana tehdä ohraryynivelli ja sallatti punajuuresta, porkkanasta, perunasta, sipulista ja sillistä tai muusta kalasta.

Kihniössä, kymmenien järvien pitäjässä, harrastettiin kalastusta, ja haastattelijat ovat kiinnostuneita eri pyydyslajeista, mutta itse kalaruoat jäävät vähälle huomiolle. Eero Mäntyniemi kuitenkin kertoo yksinkertaisen kalasoppareseptin. Järviin oli tapana laskea turoja eli murtoja, joiden vierestä lipottiin valtavasti pikkusinttejä eli parin sentin suvikkaita. Perunat kiehumään ja päälle kunnon satsi suvikkaita, Ei tarvinnut perata, ei suomustaa. Ruodot eivät haitanneet. Suvikkaita kuivattiinkin. Mäntyniemi kertoo myös tavasta säilöä leipiä jyväläässä, jossa ne pysyivät pitkään tuoreen veroisina. Samalla tavalla ja nimenomaan





Sylvi Järventausta ja Helmi Palolahti kertovat ja laulavat kerääjä Vuokko Kivisaarelle.



Eero Mäntyniemi kertoi kalasoppareseptin.

ohralaarissa säilöttiin juustoa.

Sandra Koskimaa tekee selkoa juuston valmistuksesta omavaraistaloudessa. Vastasyntynyt vasikka teurastettiin, haima otettiin talteen, pestiin, täytettiin suolalla, kuivattiin ja käytettiin juoksuttimena. Hiiivan asemesta Koskimaan mukaan voitiin käyttää sahdin sakkaa.

Rantaviidas vireitä ämmiä, Tammelas ei saada perunamämmiä

Ylläoleva otsikko on Kihniön taloja esittelevästä lorusta. Kihniössä tehtiin perunamämmiä, se ei ole lorussa vain loppusoinnun takia. Sitä tehtiin syksyllä pikkuperunoista tai laskiaisruoaksi. Peruna yleensäkin kaikissa muodoissa oli perusruokaa. Pidoissa saattoi olla lihaperunasoppa tai imelletty laatikko suurustamattoman läskikastikkeen kanssa, perunajauhoista tehtiin jonkinlaisia palleroita eli mukuloita, jotka poksahattelivat mukavasti hiilloksella.

Kilvut olivat hyvin ohuita perunasiivuja, jotka pais-tettiin pellin päällä hiilloksella: eräänlaisia popkorneja ja sipsejä siis! Perunajauho kelpasi vehnän jatkeeksi pullatai-kinaan, perunapuuro voisilmän kera oli jonkun haastatel-tavan herkkua.

Maito ei säilynyt kauaa, joten sitä pyrittiin jalostamaan. Piimästä haastattelijat usein kysivät, oliko se tavallista vai venyvää. Voi säilyi, mutta jossakin perheessä juurivalmis-tunut voi – kirnujainen - oli herkkua. Viilipunkat, joita saattoi olla suuri määrä, nostettiin laudoille leipävirtaiden päälle. Kun maitoa tuotiin navetasta, se ei saanut saada au-rinkoa- liekö tässä joku taika takana.

Useimmat Erkki Ala-Könnin, Vuokko Kivisaaren ja Usko Lehmusvuoren kihniöläiset haastateltavat olivat ko-keneet 1900-luvun alun nälkävuodet. Petun teko ja syönte tulee esiin monesti. Pettu mielletään yleensä hätäleiväksi, mutta Antti Rajakosken mukaan siitä valmistettiin myös

ryynivelliä: pettuviaodot keitettiin, pihkavesi kaadettiin pois, survottiin huhmaressa, pantiin jauhoja sekaan ja teh-tiin velliksi.

Joulua varten pyrittiin laittamaan parasta pöytään. Ruo-kaa piti olla paljon, ja omavaraistaloudessa valmistelut piti aloittaa ajoissa. Joulupöydässä saattoi olla monenlaista lei-pää, lihasoppaa, maitovelliä, tietysti sahtia. Tauno Musta-niemen tekemässä haastattelussa vanhaan Kihniön Joulu-lehteen Sergei Honkala mainitsee erikseen varakkaam-pien ihmisten joulupaistin, sian teurastuksen yhteydessä leikatun viisi tuumaa leveän palkin. Jos oli käyty kaupun-gissa, sieltä oli tuotu kuivaa kalaa.

Ala-Könnin haastatteluissa ei paljon kalaruoista puhut-tu, ja toinen, mikä ohitetaan vähin äänin, on kahvipöytä-herkut. Sylvi Lahdentausta mainitsee Paraisten piparin, herrasväen piparkakut, selittää kauraryynimöykkyjen ja pullan teon, mutta muuten haastateltujen hyvä syötävä oli sitä, mistä vatsa tuli täyteen. Jouluna pyrittiin laittamaan parasta pöytään, mutta jossain pikku mökissä se paras saattoi olla lihasoppa ja vehnävelli. Jos tämä oli parasta ruokaa, niin millaisia olivat ne arkiateriat?

Kansanperinteen haastattelukeruuksa taitaa on sellainen pikku ongelma, että ei voi tietää, puhuuko haastateltava it-sestään, perheestään vaiko koko yhteisöstä. Tässä pari esi-merkkiä. Erkki Ala-Könni: ”Mikähän on se Kihniön kan-sallisruoka? Vastaus: ”Ohrakryynivelli.” Erkki Ala- Könni: ”Mikähän on se Kihniön kansallisruoka?” Vastaus: ”Liha-soppa.”

Ei kumpakaan ruokaa, joita on syöty ympäri maata, voi yhdistää yksin Kihniöön. Kansallisruoan pitäisi olla jotakin erikoista, mitä turistit tulisivat tänne bussilasteit-tain maistelemaan. Tähän ilmiselvään tarpeeseen Kihniön Martat voisivat innovoida vaikka Kihniö-spesiaalin, Piz-za Doloroosan. Tai miten olisi se perunamämmi Kihniön kansallisruoaksi?



Urhon talossa tuoksuu taas joulu

Maarit Lehto-Alatalo

Noora Mäkinen kaulii tottuneesti piparitaikinaa vanhasa miljöössä. Reilu vuosi sitten hän tiesi heti Urhon talon keittiöön astuessaan, että tästä tulee hänen köökinsä.

Suunnilleen vuosi talokaupan toteutumisesta hän kaivaa vanhan tilan kaapeista joulukoristeita. Vanha olkipukki partoineen pääsee komistamaan pöytää saliin, jonka seinillä on näkyvillä vanha hirsi. Osalla seinistä kukkivat keltaiset ruusut vanhassa tapetissa.

Joulukoristeita löytyy lisää, mutta tuomaanrasti on kadonnut. Noora Mäkinen arvelee jonkun napanneen sen mukaansa.

Keittiössä palaa tuli vanhassa uunissa. Kaulitut piparkakut pääsevät kuitenkin moderniin kiertoilmauniin.

Noora Mäkinen on säilyttänyt ja etsinyt vanhoja reseptejä. Hänelle on kertynyt niitä runsaasti, sillä suvun naiset leipovat. Heillä on jokaisella omat tonttinsa. Mausteisten piparien resepti on hänen siskoltaan.

-Ohje saattaa olla peräisin Ruotsista, sillä meillä on aina puhuttu pepparkaka-reseptistä.

Loppusyksyn ensimmäiset piparkakut Noora Mäkinen leipoo Urhossa. Edellisenä päivänä on tullut ensimmäinen piparitilaus. Ennen joulunajan tilausleipomuksia Noora Mäkinen vierailee viikon verran tätinsä luona Ruotsissa. Matka hänen luokseen on ensimmäinen vuosikausiin.

-Parempaa lomapaikkaa en voisi kuvitellakaan. Täydellisen

rentoutumisen jälkeen on hyvä taas siirtyä arkeen töiden pariin.

Ojajärven Yrjö taisi kinkun savustamisen

Urhon tilan joulunvietosta on Noora Mäkisellä tiedossa jonkin verran. Tilan entinen isäntä Yrjö Ojajärvi on aikanaan savustanut joulukinkkuja savusaunassa. Ojajärvi oli kuulemma savustamisessa hyvin taitava.

-Isäntä osasi hyvin myös kalan suolaamisen. Hän kävi ystävänsä kanssa kalastamassa vieressä olevalla Turpeuslammilla. Suolakalat säilöttiin isoihin tynnyreihin.

Joulun alla Ojajärvi valmisti myös sahtia. Tästäkin taidostaan hän on ollut hyvin tunnettu.

Renatan kanelitee nautittiin Myrna-kupeista

Renata Ojajärveltä on tallessa raparperi- ja piirakan ohje. Noora Mäkinen teki piirakan gluteenittomasta jauhosta, mutta siihen resepti ei taipunut.

-Renata oli tunnettu kaneliteestään, jota hän tarjoili aina Myrna-kupeista.

Myrna-sarjaa on muiden vanhojen kuppien tapaan yhä käytössä Urhossa.

Urhosta Noora Mäkinen herätti henkiin myös talon



Noora ja Jani Mäkisellä riittää työtä Urhon tilan kunnostamisessa.



Noora Mäkinen leipoi joulunajan ensimmäiset piparkakut Urhon keittiössä.

vanhan ruisleivän juuren. Hänen Elli-mummunsa juuri on peräisin Alaskylän Vienolasta Kangasniemeltä, josta myös Renata Ojajarvi oli kotoisin. Naiset eivät tietävästi ole sukua keskenään.

Yksi ruisjuurista on Pappilansalmen kupeessa sijainneesta Salosen talosta ja yksi on Laura Mäkiseltä Vahojärveltä. Häneltä peräisin oleva ruisjuuri juontaa 1700-luvulle, samoin kuin Elli-mummunkin. Urhon ja Salosen ruisjuuren ikä ei ole tiedossa.

-Talon tyttäret saivat yleensä avioituessaan ruisjuuren mukaansa lapsuudenkodistaan. Elli-mummun ja Urhon talon ruisjuuri voi olla samaa alkuperää, jos Renata on tuonut ruisjuuren mukanaan Kangasniemestä.

Noora Mäkisen joululaatikoiden reseptit ovat pääosin peräisin hänen äidinäidiltään Karttiperältä.

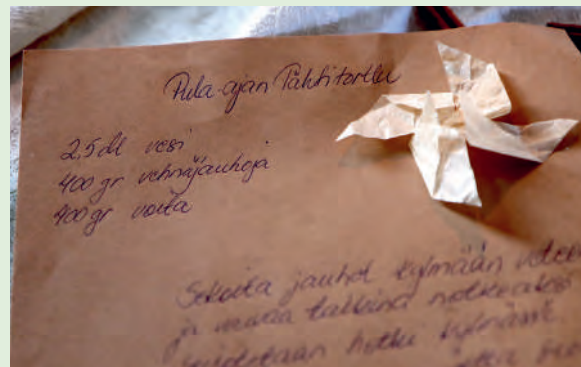
Remontissa valtava urakka

Saliin istahtaessaan Noora Mäkinen toteaa, ettei voinut kuvitellakaan millainen urakka Urhon talossa oli edessä. Remonttia tehdään vanhaa kunnioittaen.

Kaupanteon jälkeen alkoi talon tyhjäminen ja purkutyöt.

Puulattioita on otettu esiin poistamalla levyjä ja muovimattoja. Seiniltä on revitty levyjä, jotta näkyville on saatu komeita hirsiiä.

Noora Mäkinen on koko ajan ollut yhteydessä Museo-
virastoon. Museo-
viraston edustaja kävi paikan päällä tutustumassa taloon ja pihapiiriin. Talo ja navetta kuuluvat suojelukohteisiin, mutta muut pihapiirin kahdeksan ra-



Pula-ajan tähtitorttu

2,5 dl vesi
400 g vehnäjauhoja
400 g voita

Sekoita jauhot kylmään veteen ja vaivaa taikina notkeaksi. Seisotetaan hetki kylmässä.

Pese suolainen voi, jotta suola ei maistu liiaksi.

Kaulitse taikina neliskulmaiseksi, ohueksi ja peitä kerroksella voita ja käännä edelleen 3-kertaiseksi. Kääntelet ja kaulitse näin 5-6 kertaa ja anna kylmetä 15 minuuttia, jonka jälkeen se on valmista leivottavaksi.



kennusta eivät.

Urhon talo on rakennettu 1920-luvulla, mutta tarkka vuosiluku ei ole tiedossa. Aikaisemmin pihapiirissä oli iso, matala talo. Rakennus paloi 1960-luvun alkupuolella.

Talossa on 14 huonetta ja yhtä monta tulisijaa. Tilan ostossa oli riskinsä, sillä tulisijojen ja savuhormien kunnosta ei ollut tietoa. Nuohooja kuitenkin totesi niin tulisijat kuin hormitkin hyväkuntoisiksi. Naakkojen pesiä Noora ja Jani Mäkinen poistivat hormoneista neljä päivää.



Helatorstaina Noora Mäkinen avasi Urhon kahvilan ja kortteerin. Tila pääsi tuttuun tehtäväänsä, sillä aikanaan Urhossa on toiminut kestäkievari.

Kesäaikana kahvilana toimii sali ja kaksi kamaria. Salia komistaa vanha flyygeli. Soittimesta löytyy merkinnät, jotka kertovat, että turkulainen pianovirittäjä Waino Tuominen on virittänyt flyygelin vuosina 1921 ja 1935.

Tiloja vuokrataan juhliin ja muihin tapahtumiin. Myös tilapuoti Dyrfinna muutti Urhoon. Samassa yhteydessä avasi ovensa vanhan tavaran myymälä, jossa on tarjolla Urhon tilan vanhoja esineitä, tekstiilejä ja naisten vaatteita.

Talosta löytyi kymmenittäin paperitapettirullia menneiltä vuosikymmeniltä. Noora Mäkinen on tapetoinut niillä useita huoneita.

Muutenkin talo on osoittautunut varsinaiseksi aarreaitaksi. Huoneet on helppo sisustaa talon omilla lipastoilla, kaapeilla, tuoleilla ja tauluilla.

Joulun alla Urhon talon ovet todennäköisesti aukeavat kävijöille. Marraskuun alussa Noora Mäkisellä oli vielä mietinnässä, millaista toimintaa hän asiakkaille järjestää. Luvassa lie-nee kuitenkin Urhon köökin jouluisia herkkuja.





Piparkakkutaikina (noin 100 kpl)

2 dl siirappia
2 dl sokeria
250 g voita
3 tl kanelia
1 tl inkivääriä
(1 tl jauhattua pomeranssin kuorta)
1 tl jauhattua kardemummaa
1 tl neilikkaa
2 tl ruokasoodaa
2 kananmunaa
n. 10 dl vehnä jauhoja

Mittaa siirappi, sokeri, voi ja mausteet kattilaan. Anna kiehahtaa.

2. Sekoita sooda vehnä jauhoihin ja siivilöi siirappi-seokseen.

3. Sekoita taikina käsin tasaiseksi.

4. Jäähdytä taikina, lisää kananmunat.

5. Anna tekeytyä jääkaapissa seuraavaan päivään.

Paisto 180 asteessa noin 6-8 minuuttia.

Urhon talon jouluinen maustekakku

2 munaa
1,5 dl sokeria
1,5 dl siirappia
1 tl neilikkaa
0,5 tl kardemummaa
1 dl rusinoita
1 tl kanelia
1,5 dl sulaa voita
1,5 dl kahvia

1,5 tl soodaa
4,5 dl vehnä jauhoja

1. Vaahdota sokeri ja munat.

2. Lisää mausteet ja siirappi sekä sula voi.

3. Sekoita sooda jauhoihin ja lisää taikinaan.

4. Voitele vuoka ja korppujauhota se.

Paista 175 asteessa noin 45 minuuttia.



Lapinnevan kansakoulu aloitti toimintansa vuonna 1929 haastavissa oloissa

Erkki Rajala

Suomessa asetus kansakoulusta annettiin vuonna 1866. Taavoite oli kansan opettamisen ohella kansan yhdistäminen. Vuonna 1966, sata vuotta asetuksen jälkeen, jaettiin muistomitaleita kansakoulujen edistäjille. Myös isämme Otto Rajala (1890-1968) sai ansioistaan mitalin. Hän oli yksi viidestä isäntämiehestä, joiden ponnistuksin rovasti Frans Vihtori Tommilan tukemana Lapinnevalle valmistui kansakoulu, joka vihittiin käyttöön 20.10.1929.

Isämme oli 28 vuotta koulun johtokunnan jäsen, taloudenhoitajana tai puheenjohtajana.

Isämme itse samoin kuin äitimme Aino Rajala (1897-1969) olivat käyneet kiertokoulun. Kiertokoulu kinkereiden ohella oli peräisin 1600-luvun lopulta Piispa Gezeliuksen ajoilta.

Lapinevalla opettajina toimivat kylän oma kasvatti Mathilda Suoniemi (Savioja) ja Fanny Lehtimäki. Parkanossa kansakoulu aloitti toimintansa 15.10.1877. Monet suhtautuivat koulunkäyntiin kielteisesti, koska se nähtiin uhkana työnteolle. Ristiriitaa poisti oppivelvollisuuslaki, joka tuli voimaan 1.8.1921. Vanhin sisaremmme Laura syntyi 6.8.1921.

Vuoteen 1929 mennessä perheeseemme oli syntynyt jo 6 lasta ja myöhemmin syntyi vielä 5 lasta. Koulunkäynti kirkonkylässä olisi ollut ylivoimaisen vaivalloista. Kannatti ponnistella oman koulun saamiseksi.

Lyyli Salonen koulun ensimmäinen opettaja

Lapinnevan koulun ensimmäiseksi opettajaksi valittiin 7 hakijan joukosta Lyyli Salonen (s.1895). Hän oli ääri-isänmaallinen ja heimoaatteen kannattajana muun muassa Akateemisen Karjalaseuran (AKSN:n) jäsen. Vuonna 1919 hän oli pitänyt julkisen puheen Viron vapauttamisen puolesta.

Opettajalla oli asunto koulun tiloissa. Näin hän paremmin pystyi olemaan kylän ”kansankynttilä”. Opettajan isä K.J. Salonen tunnettiin parkanolaisena nahkurina, kunnallismiehenä, kirkonisäntänä ja maanomistajana. Lapinnevan koulun rakennuspaikka ostettiin K.J. Saloselta, ja hän toimi kunnan puolesta myös rakennustöiden valvojana. Hän omisti vuodesta 1906 myös kotimme viereisen Vähätalon tilan, jonka aiemmin omisti siskomme Laura Kuusikon puolison Toivo Kuusikon isä David Zephaniaanpoika Snäll (s.1856). Omistus siirtyi 1940-luvulla Niemen perheelle.

Salosilla oli näyttävän iso omakotitalo Parkanon kirkonkylässä Pappilankosken partaalla päätien vieressä. Perheessä oli 7 lasta, joista peräti kolme, Lyyli, Eero ja Kosti, olivat Parkanon ensimmäisiä ylioppilaita.

Kosti vaikutti myöhemmin maisterina Helsingissä. K.J.



Koulun ensimmäiset oppilaat lukuvuonna 1929-1930.



Kirjoittaja Erkki Rajala vuonna 2000.

Salonen oli Parkanon suojeluskunnan ensimmäinen puheenjohtaja. Myös Eero Salonen oli edistänyt suojeluskunnan perustamista.

Lapinnevan kansakoulun alkuvuosina Suomi kipuili ja nuoli sisällissodan haavojaan jopa poliittisine murhineen. Sisällissodassa ja sen jälkeisissä oloissa kansakoulunopettajat olivat olleet tai kannattaneet leimallisesti valkoisia. Kansakoulun merkitys koko kansan kouluna oli hämärtynyt. Lapuan liike kyydityksineen vaati kommunismin suitsemista. Liikkeen johtaja Vihtori Kosola vaikutti myös Parkanossa mm. puhumalla Päivölässä. Äärioikeiston aatetta jatkoi Isänmaallinen kansanpuolue IKL.

Parkanossa ei taistella

Päivölän kokouksessa 1917 lähestyvän sodan osapuolet olivat sopineet, että Parkanossa ei taistella. Kuitenkaan uhreilta ei välttytty. Opettaja Lyyli Salosen 20-vuotias ylioppilasveli Eero Salonen kuoli valkoisten joukoissa Tampereen taisteluissa 26.3.1918. Punaisten hautaama uhri kaivettiin ylös ja haudattiin Parkanon kirkkopihaan.

Lapinnevalaisia kuoli punaisten joukoissa neljä miestä. Lahden taisteluissa 3.4.1918 kuoli kansakoulun tulevan vahtimestarin Serafia Kulmalan 27-vuotias poika Wilhelm. Lapinnevan Sortan alueella sai 26.3.1918 surmansa punainen vanki sydänmaalainen Wilhelm Kangasniemi (Tuomisto). Häneltä jäi raskaana ollut vaimo ja yhteensä 8 lasta, joista 7 oli alaikäisiä. Nimismiehen kirkonkirjaan ilmoittaman mukaan surma liittyi karkaamisyritykseen. Kyläläisten muistiin jäi myös muita käsityksiä.

Koulun vahtimestariksi valittiin 73-vuotias Serafia (Seru) Kulmala (s.1856). Efraim ja Seru Kulmala asuivat huoneen ja keittiön käsittävässä entisessä mäkituvassa, missä he olivat kasvattaneet 8 lasta. Sisällissodassa kaatuneen Wilhelmin lisäksi oli kuollut kaksi lasta, seitsemän ja kahdeksan vuoden ikäisinä. Sekä Efraimilla että Wilhelmillä on kirkonkirjassa rikosmerkintöjä.

Täysin erilaisista oloista lähteneinä ja Suomessa tuolloin vallinneessa kyräilevässä ja kostonhimoisessa ilmapiirissä opettajan ja vahtimestarin yhteistyö on lähtökohtaisesti ollut haastavaa. Johtokunnan taloudenhoitajana isällämme on todennäköisesti ollut tärkeä rooli paitsi käytännön talousasioissa myös yhteistyön sovittelijana. Hänellä, toi-

sin kuin opettajalla ja vahtimestarilla, ei ollut sisällissodan traagisia kokemuksia. Amerikan kaivoksilla vuosina 1910-1920 isämme oli kuitenkin kokenut kansalliskaartin tyrehtyttämät veriset lakkomellakat sosialismin levitessä epäinhimillisissä oloissa työskennelleiden kaivosmiesten keskuuteen.

Isämme ei sekaantunut politiikkaan. Lapinnevalla hänet tunnettiin arvostettuna ja vakaana sovittelijana.

Isämme huolehti koulun valaistuksesta hankkimalla kolme öljylamppua. Öljylampun valossa minäkin vielä 1949 luin siskon pojan Pertti Vaajamon (Vihavaisen) kanssa yhteistä aapistamme.

Kengättömille lapsille johtokunta hankki kyläsuutari Vilhelm Västilältä 21 paria kenkiä.

Ensimmäisiä oppilaita vuoden 1929 syksyllä oli 47. Heidän joukossaan olivat sisaremmme Laura ja Maija (Lyyli Maria). Orpolapsia oli useita.

Lääkäri V. Soimajärvi huolestui oppilaiden aliravitsemuksesta. Lapset olivat tuberkuloottisempia kuin lapset muissa kouluissa. Hän vaati, että kaikille lapsille, erityisesti maidottomien perheiden lapsille, on annettava maitoa. Maito hankittiin kotoamme Rajalasta.

Soimajärvi suositti myöhemmin myös aamupuuron ja kamista lapsille, mistä varakkailta perheiltä perittiin vähäinen maksu. Lapsille jaettiin myöhemminkin kenkiä ja vaatamateriaalia, kuten flanelia. Vaateapua, muun muassa Amerikan apua, jaettiin vielä 1940-luvun lopulla.

Kumiteräsaappaisiin ("kumilumpereihin") jaettiin kumiteriä, joihin perheen piti itse hankkia nahkavarret. Kylmien lattioiden vuoksi kumisaappaita pidettiin jalassa myös koulun sisällä, mihin Soimajärvi ja myöhemmin terveydenhoitaja Vappu Tuomi toistuvasti puuttuivat. Johtokuntaa muistutettiin toistuvasti valvomaan oppivelvollisuuden toteutumista. Eri syistä ilmeni koulunkäynnin laiminlyöntiä.

Vuonna 1938 valmistuneen rautatien rakentaminen työläisperheineen lisäsi koulun oppilasmäärän 83:een, ja tarvittiin toinenkin opettaja. Suurimmillaan oppilasmäärä oli 108 vuosina 1955-1956. Vuonna 1949 yläluokkien opettajana aloitti Lyyli Salosen veli Einari Salonen ja alaluokkien opettajana valmistuneessa uudessa rakennuksessa aloitti Einarin puoliso Helvi Salonen. Einari jäi eläkkeelle 1960 ja Helvi 1972.

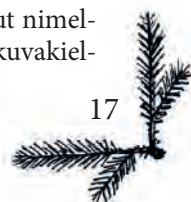
Lyyli Salonen toimi perheemme kaikkien 11 lapsen opettajana. Lyyli Salonen jäi eläkkeelle 1962.

Vahtimestari Serafia Kulmalan läksiäisjuhla uutisoitiin paikallislehdessä

Serafia Kulmalan työsuhte päättyi 7.12.1936. Koulu järjesti opettaja Lyyli Salosen johdolla näyttävän läksiäisjuhlan. Juhla uutisoitiin seikkaperäisesti Parkanon Seutu -lehdessä 1.5.1937.

Vappupäivä on työn ja ylioppilaiden juhlapäivä. Uutisen voidaan katsoa linkittyvän vahtimestarin työläistaustaan ja hänen poikansa kuolemaan punaisena uhrina ja toisaalta opettaja Lyyli Salosen ylioppilasveljen kuolemaan valkoisena uhrina.

Kaunopuhujana tunnetulle Lyyli Saloselle sota oli niin paha ja brutaali asia, ettei sitä juhlapuheessa voinut nimeltä mainita. Sen sijaan hän käytti kiertoilmaisuin kuvakiel-



tä. Hän puhui savuavasta hellasta, jonka savun Serafia esti tai häivytti. Ja edelleen: ”Kuinka monena syysiltana sateen rahistessa akkunaan ja myrskyn pauhatessa ulkona onkaan istuttu takkatulen ääressä vahtimestarin pirtissä ja puhuttu entisiä asioita. Ikävä on haihtunut. On veisattu iltavirsi ja rauha on jäänyt pienen takka-valkean hiipueissa ja sammueissa niiden osalta, jotka siinä pienoisessa pirtissä nukkumaan kävivät ja niiden sydämiin, jotka halki pimeän samosivat kohti öljy-valoa. Niin nuo iltakeskustelut takkatulen äärellä olivat meille mukana olleille oikeita oppitunteja. Te ja miehenne ker-toilitte meille oman elämänne muistoja. Jos tahdon yhteenvedon siitä, mikä on elämällemme sen parhaimman sisällön antanut, on se ollut työ ja taas työ. ...

Aina vain työtä... Te olette aina tunteneet työn iloa ja tyytyväisyyttä. Oi kuinka usein nykyajan ihmisten tiet vievät väärille lähteille, kun me olemme etsineet eläältä onnea ja iloa. Ja siksi kai ei meidän onnen janomme saakaan tyydytystä. Työn ilo ja tyytyväisyys, kaksi pitkää läksyä annat-te vahtimestari meidän opittavaksemme.” Juhlassa oli myös siskollamme Maijalla tehtävä: ”Jatkokoulun oppilas Maija Rajala lausui kauniisti runon Uranuurtaja”.

Opettajan ja vahtimestarin taustojen kontrasti, kum-mankin läheiset olivat kuolleet oikeaksi katsomansa va-kaumuksen puolesta, ei haitannut juhlaa. Taustat ja va-kaumuserot haluttiin juhlalla häivyttää. Siten juhla oli myös ikävän menneisyyden läksiäisjuhla. Näyttävällä uu-tisoinnilla se ilmeisesti tarkoitettiin laajemmaltikin esi-merkiksi siitä, että yhteisten asioiden hoitaminen vaatii erimielisyyksien hallintaa. Yleisesti ottaen vasta yhteinen vihollinen, talvisota, yhdisti kansamme ja häivytti sisällis-sodan jälkeisen kyriilyn. Tosin 1940-luvun lopulla vielä varauduttiin vallankumousuhkaan.

Opettaja ymmärsi huono-osaisia

Opettaja oli Lapinnevan oloissa, vähäosaisten opettajana, kasvanut avarakatseiseksi ja huono-osaisia ymmärtäväk-si. Sananlaskun mukaan reki kolaa (koulii) varsan. Vahti-mestarin 39 vuotta pidempi elämäkokemus oli osaltaan opettanut nuorta opettajaa. Opettaja oli kouliintunut koko kansan opettajaksi ja koulu koko kansan kouluksi. Katta-vaa isänmaallisuutta Lyyli Salonen osoitti talvisodan alla ja sen sytyessä. Hän järjesti koululla kyläläisille toistuvat kehruu- ja ompelutalkoot ja Parkanon Päivölässä varainke-ruutapahtuman sotilaiden vaatettamiseksi ja avustamiseksi. Koulutyö keskeytettiin, ja koululle sijoitettiin evakkoja ja Hiitolan lastenkoti.

Isämme oli kylällä evakkojen sijoitusvastaava. Jatkoso-dan aikana, asemasodan muuttuessa ratkaisevaksi torjun-tasodaksi, opettaja Lyyli Salonen ylläpiti kotirintaman tais-telutahtoa.

Veljemme Veikon kaaduttua ja Maija-siskomme miehen Pekka Vihaisen kadottua taisteluissa 1944 opettaja laulatti oppilailla, muun muassa sisaruksillamme Allilla, Kostilla ja Anssilla: ”Kaunis on kuolla, kun joukkosi edessä urhona



Kehruutalkoot Lapinnevan koululla marraskuussa 1939.

kaadut taistellen puolesta maan...” ja ”nuorukaiselle kuolla kuuluu...”. Lisäksi oppilaat lauloivat neuvostovastaisia lau-luja ja marssivat saksalaisen marssimusiikin tahdissa. Hei-näkuussa 1938 Lyyli Salosen kunniatehtävänä oli kiinnittää kukka sisäministeri Urho Kekkosen rintaan Päivölän mäel-lä Pohjois-Satakunnan laulujuhlien yhteydessä. Samoin hän esitteli Parkanon kansallispuvun mannekiineineen.

Salosen opettajakolmikolla oli läheiset yhteydet perhee-seemme. Isämme pitkäaikaisen johtokuntatyöskentelyn lisäksi Aino-äitimme oli koulun vahtimestarina 1937-38, jolloin perheessämme oli jo 10 alaikäistä lasta. Sisaremmme Kerttu oli 1940-luvulla opettajansa kesäapulaisena kirkon-kylän Salosen talossa. Osan aikaa sisaremmme Anna-Liisa ja Kerttu asuivat Salosen talossa vuokralaisina ennen kuin Kiviniemen kaupan työsuhteasunto tuli mahdolliseksi.

Vanhimman sisaremmme Lauran, joka oli Lapinnevan kansakoulun ensimmäisiä oppilaita, Lyyli Salonen valitsi saattohoitajakseen. Viimeisenä tahtonaan opettaja pyysi oppilastaan varustamaan arkun kolmella pitsinäliinalla jälleennäkemisen kyyneleitä varten.

Joulun odotusta

Edellä kirjoitettu on pitkä ”aasinsilta” lähestyvän joulun sa-nomaan. Ukrainassa jatkuu raakalaismainen sota eikä rau-han edellytyksiä ole näköpiirissä. Meillä Suomessa on ”rau-ha maassa ja ihmisillä hyvä tahto”. Ikäpolvemme on saanut elää tunnetun historiamme pisimmän rauhan ajan. Kiitos siitä kuuluu uskottavalle maanpuolustukselle ja sotien jäl-keiselle varsin onnistuneelle ulkopoliitikalle. Lähestyvän Nato-jäsenyytemme uskotaan oman puolustuksemme rin-nalla ennalta turvaavan rauhan jatkumisen.

Venäjän aloittama sota vaikuttaa välillisesti myös mei-dän hyvinvointiimme. Inflaatio kiihtyy. Taantuma ja ener-giakriisi uhkaavat.

Arja Korisevaa myötäillen nyt pitää itse kullekin toivoa: ”Leipää, lempeä ja lämpöä. Niitä vain me tarvitaan.” Yh-teisen hyvän rakentaminen alkaa meistä itsestämme. Vexi Salmi tiivistää joulun sanoman: ”Sydämeeni joulun teen, ja mieleen hiljaiseen taas Jeesus-lapsi syntyy uudelleen.”



Kihniön vt. kirkkoherra Jukka Taskinen.

60-vuotias kansan pappi

täytit vuosia
virtolaisten, kihniöläisten
uskovien, uskonnottomien
pidetty, lempeä
lämmin, rakastettu
oikea kansan pappi
paremmin Jukka-pappina
tutuksi tullut

persoonallasi, myötäelämällä
yhtäkään halveksimatta
ihmisten iloissa, suruissa eläen
suurella sydämellä
vastoinikäymisissä, vaikeuksissa
kamppailevien keskuuteen
tuot lohtua, voimia antaen

kansan pappina jaksat päivästä toiseen
antaa oman panoksesi milloin mihinkin
kuten meidän virtatupalaisten iloksi
keskustellen, kantaa ottaen
yhdessä pohtien maailman ihmeellisyyksiä
pienen ihmisen roolia yhteiskunnassa, elämässä
erilaisia mielipiteitä, vakaumuksia kunnioittaen

imartelematta, imelyyksiin menemättä
ymmärtänet miksi sinua rakastetaan
iloitaan sinut tavatessa
ottaessasi siipiesi suojaan
myös meidät, mielenterveystyössä mukana olevat
sen asiakkaat, siellä poikkeavat
kanssasi yhteistyö on ollut antoisaa
välitöntä, välittävää

kerrot kauniisti luonnon ihmeellisyyksistä
kuten rakastamistasi pääskysistä
jotka tuovat kesän sinulle ja perheellesi
kerrot ja näytät esimerkilläsi
kuinka pienistä asioista voi saada voimia
kun arki koettelee, eikä tahdo jaksaa

Paljon onnea sinulle
Jukka-pappi
toivomme voimia, jaksamista työssäsi
yhdessä maailmaan
rauhaa ja rakkautta toivoen

Hannu Tiainen



Joulun tarina 1938

Risto Kuivanen

Vuosi 1938 oli loppuillaan. Maailmantilanne oli kireä ja osittain kriittinen. Kriisejä oli eri puolilla maailmaa. Saksan ja Yhdysvaltojen suhteet kiristyivät sisäministerin puheen takia. Loppuvuoden kylmä sää koetteli Keski-Eurooppaa ja Keski-Venäjää. Japanin rajaa kohti menevät Neuvostoliiton sotaväenosastot joutuivat pysähtymään Siperiassa kovan pakkasen takia. Lumimyrsky vaikeutti junaliikennettä Tanskassa. Vaikka Kokemaenojoessa räjäytettiin hyydepatoja, Suomessa sää oli lauhaa, ja valkeaa joulua vielä odoteltiin Tampereellakin. Sää tiedotus lupasi pyhiksi heikkoa tai kohtalaista pakkasta.

Neljän perheen talon toisessa kerroksessa Ala-Pispalas-
sa elettiin odottavia ja jännittäviä aikoja.

– Veikko, heti pois sieltä. Toinin äänessä oli kauhua.

Poika oli kiivennyt kohti raollaan ollutta ikkunaa. Pudotus Pispalan rinteeseen olisi ollut kova tälli kaksivuotiaalle. Poikaa toruttiin monilla eri sanoilla. Veikko ei tuntunut asiasta kovinkaan hämmentyneeltä. Katseli jo kohti uusia seikkailuja.

– Sinäkin, Tuomo, vaan naurat. Taisit nytkin yllyttää veljeäs.

– En kyllä tehnyt mitään, aina mun syy, puolustautui isovelji Tuomo.

– Tästä puhutaan, kun isä tulee illalla töistä.

– Oli päivällä vähältä, ettei Veikko puronnu klasista. Juuri sain lahkeesta kiinni, kun oli kiipeemässä ikkunalle. Toinin kertomuksessa oli syvää huolta.

– On se niin vilikas. Ei meinaa peräs pysyä. Toivottavasti tämä seuraava ei ole poika. Miten näiden kanssa pärjää, jos vielä lisää vauhtia tulee mukaan.

– Paa se liekaan, mutta älä kaulasta, virnisteli isä Väinö tarinalle.

– Onhan ne pojat touhukkaita.

– Älä siinä virnuile. Yrittäisit itse pysyä niiden perässä, jatkoi Toini tuohtuneena.

– Pitää tässä teherä joululle ruokia, jos vaikka tulee läh-
tö Mariaan.

– Ei kai se nyt sentään jouluna synny, hätkähti Väinö.

– Siihen taitaa sulla olla aika vähän sanottavaa. – Hain syksymmällä hallista sylyyksen livekaloja. Nyt ne ovat koh-
ta valamiita. On ollut sopivan viileet ilmat liotella. Aika valakosia tuli, mutisi Toini lähes itseksensä.

– Käy hakemas niitä Yliskylästä tuotuja lanttuja. Pitää panna kiehuun, että saaraan lanttulooraa. Vai vaharitko sen aikaa poikia, että mä käyn?

– No mä voin vahtia, mutisi Väinö lehtensä takaa. – Käyn hallista huomenna töitten jälkehen hakemassa muu-
taman siivun sinkkua. Olis pitänyt ottaa sitäkin mukaan ku-
viimeksi Yliskylässä käytiin.

– Oli muutenkin palio tuomisia. Ei silloin joulu vielä
ollu ajankohtanen. Perunat sentään riittää.

Kauanko oot aattona töissä? kyseli Toini.

– Kyllä sitä puolille päiville pitää olla, vastasi Väinö.

– Tuut sitte meleko suoraan. Voi olla, että tulee muuta-

kin hommaa huomiseksi, muistutti Toini.

– Mites täällä menee, tos on sitä sinkkua.

– No ei häävisti. Kyllä tässä voi pian lähtö tulla. Ei ny
vielä mitään hätää ole, vastasi Toini.

– No hyvä, vastasi Väinö. – Vilho mun porukasta toi
mulle aamulla tän leheren. Minä en tätä lehteä kyllä usein
lue. Toi sen takia, että siinä on Hämeenkyrön miehen, sen
Sillanpään kirje tiktaattoreille. On nää maailman aijat se-
kasi. Kuules, mitä Prans Eemeli kirjoittaa:

”Hyvät herrat, niin puhuttelen teitä vaistomaisesti, vaik-
ka heti huomaankin, ettei siinä ole oikeata tyyliä. Arvelen
hyvällä syyllä, että te itsekin ette tuosta herra-tittelistä
oikein pidä – vaikkapa sitä käyttäekin ainoana tittelinään
maapallon ehkä mahtavin mies.

Mahtavin teistä haluaa – anteeksi: kääsee – itseään kut-
suttavan toveriksi ja kun hän myös on teistä verisin, niin
on tuossa toveri-nimityksessä hyvä annos sitä senpuoleista
huumoria.”

– On sillä sana hallussa. Väinö jatkoi lukemista korosta-
en aina mielestään tärkeitä kohtia.

– Kuules tätä:

”Toinen teistä haluaa olla johtaja – tai suomeksi oi-
keammin johdattaja – ja kolmas suorastaan il duce. – No,
Napoleon Bonaparte halusi olla keisari, ja teidän diktaat-
torien asema ja asenteet muistuttavat suuresti tuota miestä,
joka on ihmiskunnan historian suurimpia paradokseja.

Hän oli – nyt puhun vain Napoleonista, en teistä – yksi
Euroopan suurimpia pahantekijöitä, jonka ”elämäntyöstä”
ei ole jäljellä muuta kuin hänen rikoksensa muisto histo-
rian lehdillä. Muuten hän oli aivan vähäpätöinen mies, ras-
kaan hermotaudin runtelema, joka helposti menetti malt-
tinsa ja konseptinsa ja tällöin teki itsensä naurettavaksi.”
(1)

Terävä kolahdus herätti Väinön huomion. Sitä seurasi
kahvikupin kilinä. Veikko mätkähti mahalleen lähelle hel-
lan poukkaeltiä.

– Mitäs nyt, ihmetteli Väinö, laskien samalla lehteä
alemmaksi.

Veikkoa nauratti. Hänen vyötäröltään lähti pakettinaru,
jonka toinen pää oli kiinni keittiön pöydän jalassa. Vauh-
dikas juoksu oli liikauttanut pöytää.

– Jouruin paneen Veikon kiinni, kun aamulla rupesin
paistaan lanttulooria. Olis polttanu ittensä hellassa, sanoi
Toini.

– Jaa, naurahti Väinö. – Kuules tätä.

– Nyt taitaa lukeminen riittää. Tuntuu siltä, että on lähä-
rettävä Mariaan, sanoi Toini äänellä, joka ei jättänyt asiaa
epäselväksi. – Keitin aamulla livekalasopan. Lanttuloo-
rat ovat vielä uunissa. Ne pitää muistaa ottaa pois. Pyysin
Kerttua kattomaan poikia. Meirän on ny lähärettävä.

Käsky tuli Väinölle selvästi odottamatta. – Ei kai ny viä?
Misä se Kerttuki on?

– Kerttu tulee, kun käyrään ovella. Ny mennään. Ota
poijat mukaan. Poiketaan siinä, ohjasi Toini.

Veikkokin huomasi äidin kireyden, eikä pukemisessa ollut ongelmia, kuten tavallisesti. Tuomo katseli hämillään isänsä kömpelöitä yrityksiä avata umpisolmuun mennyttä narua Veikon vyötäröltä. Kovin hyvin ei onnistunut villahousujen pukeminenkaan.

– Anna minä, aloitti Toini.

– Kyllä tämä tästä, ota rauhallisesti, jatkoi Väinö.

Lopulta askareet onnistuivat, ja perhe lähti ulos. Kerttu otti pojat hoteisiinsa ja Väinö kiiruhti Toinin kanssa kohti Marian sairalaan Pyynikillä.

– Ku ny kerittäis ajois, huolehti Väinö äänessään jo pientä paniikkia.

– Vai on rouvalla jo kiire? kyseli Marjatta sairaalan ovelta.

– Ne ei tässä vielä, totesi Toini ja tarttui vatsaansa supistuksen alettua.

– No jos tää on plikka, siitä tulee Liisa, yritti Väinö olla tilanteessa mukana.

– Riitta se on, totesi Toini ja lähti Marjatan kanssa kohti sisätiloja.

– Kertulla on puhelin, ilmoitelkaa sinne, kun jotakin tapahtuu. Minä menen kotio viettään joulua poikien kanssa, muistutti Väinö.

– Poikien lahjat ovat siellä kaapin ylähyllyllä, huikkasi Toini. – On siellä sullekin paketti.

– Minä en keriienny mitään hommaan, mutisi Väinö.

– No, minulle taitaa kuitenkin olla lahja tulossa.

Samalla ovi sulkeutui menijöiden perässä, ja Väinö jäi yksin seisomaan pikkupakkaseen. Kuin arastellen hän kääntyi kohti kotia. Jännittynyt ilme kasvoilla.

Ilta tummeni, ja Väinö nosteli valmiita jouluruokia pöytään. Keitti kattilallisen perunoita ennen kuin huomasi syöjiä olevan vain kolme. Niistäkin kaksi lapsia. Unohiti ensin kattilasta vedenkin, mutta huomasi sitten käryn noustessa korjata tilanteen. Livekalasopalla aloitettiin. Väinön lautasen reunalle kertyi nopeasti iso kasa ruotoja. Keitto oli maukasta, suorastaan erinomaista. Pojille Väinö perkasi kalasta pieniä maistiaisia. Perunoiden kanssa syötiin kinkkua ja lanttulaatikkoa, joka olikin poikien herkkua. Makealta maistuvaa ja helposti syötävää. Hartaan ruokahetken jälkeen isä ja pojat olivat hyvin rauhallisia ja kylläisiä.

Hämärä ilta katkesi terävään koputukseen. Ovelta oli selvästi joku, jolla oli uutisia.

– Kukas siellä tähän aikaan aattona, jos ei Kerttu, Väinö heräsi heti ajatuksistaan ja riensi ovelle.

– Ehtoota vaan, niin tulon vaan sanoon, että soittivat Mariasta. Kaikki on siellä hyvin, aloitti Kerttu.

– No, eikö sieltä muuta sanottu, hölmistyi Väinö.

– Niin, juu sanottiin, että Toini synnytti terveen tytön. Hyvää joulua vaan ja yötä. Kerttu kääntyi kannoillaan ja palasi alas takaisin pimeään.

Uutinen oli Väinölle helpottava. Kaikki oli hyvin.

– Huomenna varmaan voiraan mennä kattoon teirän uutta pikkusiskoa Riitta-Liisaa, sanoi Väinö Tuomolle ja Veikolle. Tuomo katsoi vähän kummastuneena isäänsä.

– Mikä se nimi oli? tarkensi hän.

– No siitä kuullaan sitte ristiäisis, jatkoi Väinö. – Eiköhän me kattota, onko joululle siunaantunut lahajoja. Yleensä niitä jouluna on josaki. Orottakaas ku käyn katto-mas.

Poikien ilmeet muuttuivat odottaviksi. Veikolle tämä oli

ensimmäinen jouluku, jonka lahja jäisi mieleen. Tuomolla oli toive, jonka hän ei vielä kuitenkaan uskonut toteutuvan. Kohta Väinö tuli takaisin kolmen paketin kanssa. Hän vaikutti hyvin salaperäiseltä. Syystäkin, sillä hänellä ei ollut tietoa yhdenkään paketin sisällöstä. Pojat juoksivat paikalle nopeasti.

– No orottakaas ny, ei tässä mitää kiirettä ole, toppuuttele Väinö poikien intoa.

– Tää on varmaan Tuomolle. Niinhän siinä lukeeki. Väinö ojensi pienen ruskeaan paperiin käärityn paketin pojalle.

– Olisko sittenkin, innostui Tuomo, nappasi paketin mukaansa ja istahti lattialle.

– Orota vähä, aukastaan yhtäaikaa, rauhoitteli Väinö. Paketti poltteli Tuomon käsissä.

– Tää on vissiin isälle, jatkoi Väinö. Veikko muuttui kärsimättömäksi. – Mulle, mulle.

– Onhan täällä Veikollekin, jatkoi Väinö. Ruskeassa paketissa oli ympärillä paperinarua. Narusta oli solmittu hieno rusetti. Veikko nappasi paketin ja ryntäsi veljensä viereen istumaan lattialle.

– Joko saa avata? tuli kuin yhdestä suusta.

– Avatkaa vaan, lupasi Väinö.

– Minä sain alamanakan, mutisi Väinö. –Tämä on kylä tarpeellinen olla. Täällä on kalakalenteriki, ku mennään Parkanonjärvelle taas kesällä. Siittäki on apua.

Tuomon keskittyminen oli kokonaan pienessä tavarassa, joka tuntui olevan tiukasti ruskean paperin sisässä. Lopulta paketti avautui, ja sieltä paljastui pieni linkkuveitsi. Tuomo näytti onnelliselta.

– Tätä oon toivonukki. Tällä pystyy rakentaan vaikka mitä.

Veikko meinasi tuskaantua narusolmujen kanssa. Vei lopulta paketin isälleen ja sanoi tiukasti: – Avaa.

Väinö avasi solmun. Nopeasti Veikko repi paperin ja paketista paljastui sininen pallo. Pojan riemulla ei ollut rajoja. Hänen katseessaan oli iloa, jota vain lapsella voi olla.

Pojat syventyivät lahjoihinsa. Väinö mietti jo tulevia viikkoja uuden tulokkaan kanssa. Huoli oli myös maailmantilanteesta. Tuomo ihaili linkkariaan ja Veikko palloaan.

Kohta sininen pallo pysähtyi maton reunalle. Pienellä vauhdilla Veikko sinkosi sen kohti astiakaappia.

Tämä tarina on fiktiota. Tarinan henkilöille nimensä antaneet henkilöt ovat jo Veikkaa lukuun ottamatta edesmenneitä. Tarinassa on tosiasioina Riitta-Liisan syntymä Marian (tai Marjatan sairaalassa), Sillanpään pelottavan ajankohtainen kirjoitus jouluaaton lehdessä ja Veikon vilkkaus, sen hallintakeinot ja lahjaksi saatu sininen pallo. Totta on myös Toinin mainio livekalakeitto. Jouluku 1938 oli moneen vuoteen viimeinen rauhan jouluku. Poikien isä joutui rintamalle. Sieltä hän palasi, kuten monet miehet, fyysisesti ehjänä. Sodan jälkeen perhe muutti Parkanoon, jossa elämä rakennettiin uudelleen suvun vanhalle paikalle. Veikko on edelleen isäntänä vanhassa kotitalossaan.

Viite (1): F.E.Sillanpää. Joulukirje diktaattoreille, Suomen Sosialidemoraatti -lehti 24.12.1938. Lehti on vain mikrofilmillä. Teksti löytyy kuitenkin monen kriitikon ja tutkijan sivuilta googlaamalla.



Elvi Järventausta, 3. luokka

Kihniön koululaisten runoja

*Lumileikin keskeltä lapsilauma sisään ryntää,
hanskat lentää.*

Vauhdilla mennään piparia syömään.

Aleksi Palolahti, 3. lk

*Piparit ja joulutortut leivottu,
maksa-, peruna- ja porkkanalaatikot veivattu.
Glögiäkin jo laitettu.*

*Joulukalenterista suklaapukkikin tuli,
sitten satoi vielä lumi.*

Lilja Asumaniemi, 3. lk

*On joulukalenterissa 24 luukkua,
jokainen niistä voi muuttua.
Nyt piparit leivotaan ja kuusi koristellaan,
jouluvalot ripustetaan.*

*Lunta taivaalta tupruttaa,
kun tonttu ovesta kurkistaa.
Nyt joulu tulla saa!*

Elma Ojala, 3. lk



Veikka Kokko, 5. luokka



ja kuvia

*Lunta, lunta, ihanaa.
Joulu tulla saa.
Joulupukki, joulupukki,
tule, tule vaan lahjoja antamaan!*

*Hevoset tallissa hirnahtaa,
kun tonttu pihalle tallustaa.*

*Tonttu pieni kurkistaa ikkunasta ja
pienesti ihan kuiskaa: -Onpa täällä iloista.*

*Jouluyönä pakkanen paukkaa,
kun joulupukki poroillaan laukkaa.*

Sini Rintamäki, 3. lk

*Joulupukki porolla ratsastaa,
tontut piparia salaa napostaa.
Lunta tulvii maa,
lahjat pursuaa.
Joulukalenterin luukkuja joka päivä avataan,
joulutorttuja syödään vaan.
Joulukoristeet kuuseen ripustetaan,
lahjoja perheelle jaan.
Joulukinkkua syön,
glögiä juon koko yön.
Joululauluja lauletaan,
paljon lahjoja saan.
Joulukuusi koristellaan,
vielä lauletaan.
Kulkuset kilisee,
lapset laskettelee.
Lumilinnat valmiina,
nyt alkaa lumisota.
Tontut kurkkii ikkunoiden takaa,
lunta sataa.*

Elvi Järventausta, 3. lk



Helmiina Annala, 5. luokka



Jessika Kaikkonen, 3. luokka



Eemil Piirtola, 3. luokka



Elämäni joululaulut

Katri Kallio

Istuinpa taannoin lauantai-iltana television ääreen ja se-lailin tarjontaa kanavalta toiselle hyppien. Ykköskanaval-le pysähdyin, kun Katja Ståhlin luotsaama ”Elämäni biisi” osoittautui mukavaksi ohjelmaksi. Siinä esitettiin viiden studiovieraan elämässä merkityksellinen musiikkikappale ja sitten arvuuteltiin, kenelle mikäkin kappale kuului ja kuultiin tarina valinnan taustalla. Mielenkiintoista, miten musiikki avaa ajatuksia, rohkaisee, antaa voimaa ja lohdut-taa eri elämänvaiheissa.

Syksyn loiston hiljalleen lakastuessa ja muuttuessa lo-kakuun harmaiksi aamuiksi ja ennen pitkää marraskuun huurteeksi, tulin ajatelleeksi, miten tärkeitä tutut joulun sävelmät meille ovat. Yhteistä kulttuuriperintöä, josta voi poimia ne tietyt, itselle merkitykselliset ja kokea uudestaan tunteita ja tunnelmia vuosien ja vuosikymmenten takaa. Pienellä pohittamisella tiivistin elämäni muutamaan joulu-lauluun.

Tonttujen jouluyö

Pienokaisia on aina tenhonnut tämän laulun kertosäe ”tip-tap-tip-tap-tipe-tipe-tip-tap”. Sitä tapailee jo vuodenvanha, hädin tuskin jaloillaan pysyvä piltti ja varmaan minä itse-kin olen aloittanut joulun laulelot juuri tästä. Lauluun yh-



distyy läpinäkyvän askarteluliiman tuoksu, koska äiti teki 70-luvun alussa vessapaperirullista ja vihreästä ja punai-sesta huovasta tonttuja, jotka koristivat joulujamme vuo-sia.

Kun olin pieni, kodissamme oli vielä hirsiseinäinen ja lankkulattiainen pirtti, jonne oli helppo kuvitella tontut hiiviskelemään ja piilottelemaan höyläpenkin alle. Tervan tuoksu kuului pirttiin ja vintinrappuun, jossa joulupukin partaa säilytettiin naulassa. Siskon kanssa hiivimme mo-nesti katsomaan tuota säkkikankaasta ja pellavajouhesta tehtyä kammotusta - jos nykyäänkin pikkulapsia pelottaa joulupukki, niin tuossa 1970-luvun alkupuolen pukissa oli kyllä pelkäämistä ja koivurisuakin oli tuhmille luvassa.

”Herkkua on siinä monenlaista” luvataan laulussa, mut-ta kyllä nuo joulun tarjoilut olivat enemmän aikuiseen ma-kuun. Oma herkkuruokani pikkulikkana oli nimittäin her-nesoppa ja olinkin sitten tosi pettynyt, kun hernesoppaa ei joulupöydästä löytynyt. Kun on vielä itse aika pieni, niin joulukuusikin tuntui tosi suurelta ja sen alla saattoi leikitel-läkin tai ainakin maata piirtämässä.

Nykyään jo lokakuusta ripustellaan jos jonkinlaisia va-lohimmeleitä ikkunaan ja pihalle, mutta silloin ainoat säh-köiset jouluvalot olivat kuusenkynttilät. Mummunpuolen pikkukuusessa oli vielä oikeat steariinikynttilät, jotka varo-vaisesti sytytettiin pieneksi hetkeksi ja sitten taas kiiruusti sammutettiin, että kultalame ei olisi syttynyt palamaan. Ja viimein talo hiljenee ja ”kaikki väki nukkuu”. Kaikki väki oli tuolloin laajennettu perhe, kun isovanhemmat asuivat samassa rakennuksessa omalla puolellaan - ei aina niin mukavaa aikuisille, mutta onneta lapsille.

Jos joulua ei tänä vuonna tulekaan

Tämä Virve Rostin tulkitsema joululaulu vuodelta 1978 on saanut merkityksensä jälkikäteen, koska lauluun liittyvä elä-mys ajoittuu 70-luvun puoliväliin. Äitini sairasti ajoittain ma-sennusta, mikä oli vaiettu ja peitelty asia ja ainakaan lapsille ei asiaa selitetty ja niinpä oli vain tyytyminen siihen, että äiti ei aina aamuisin jaksanut nousta sängystä ja silloin oli isän ja



lasten selvittävä huushollista miten parhaiten taisivat.

Eräänä vuonna tällainen huonompi jakso osui joulunlusaikaan ja siskon kanssa huolissamme mietimme, että joulusta todella saattaa jäädä tänä vuonna tulematta. Paria viikkoa ennen joulua äiti kuitenkin piristyi ja nopeasti hän pisti paikat joulukuntoon, tehokas ihminen kun oli kaikesta huolimatta. Ja yläkaappikin ehti täyttyä paketeista ja pienille tytöille tuli joulu sittenkin.

Tämä laulu kuitenkin muistuttaa aina siitä, miten lapset toivovat ja odottavat ja tarvitsevat jaksavia vanhempia. Meille kävi hyvin - äiti jaksoi voittaa mielensä haamut ja nousta valmistamaan joulua, mutta aina näin ei käy. Nykyään lapsiperheitä voi auttaa lahjoituksin ja keräyksin ja näin edes hiukan jouluntuntua ja iloa voi tulla uupuneisiin lapsiperheisiin.

Joulun kellot

“Hiljaa, hiljaa, joulun kellot kajahtaa!” Nuppu tutisten opettelini tämän klassikkolaulun sanoja ensimmäiseen kuusijuhlaani, jossa minun oli määrä esittää se yhdessä tokaluokkalaisen Tarjan kanssa. Kuusijuhla oli kertakaikkinen tapaus koko kylälle. Jännittävää oli jo se, että pulpetit luokassa järjestettiin niin, että ne toimivat kunkin oman näytelmävarustuksen sijoituspaikkana. Alaluokassa tosin piti tilaa jättää yleisön ulkovaatteille, kun naulakolle ei voinut mennä. Naulakkotila oli näet näyttämönä toimivan eteistilan molemmilla puolin ja kulun estivät pitkät verhot, jotka toimivat esirippuna.

Katsomona toimiva eteinen oli niin täynnä perheitä ja kylän väkeä, että takaseinän puolapuillakin roikkui porukkaa. Hyvin jännittävä näyttämödebyytti siis odotti ekaluokkalaista. Esityksen tueksi meille oli laitettu laulun sanat näyttämösyvennyksen ylälaitaan ja komeastihan tuo sitten kajahti, paitsi, että Tarja aloitti säkeistöjen lukemisen ylhäältä ensimmäisestä säkeistöstä ja minä alhaaltapäin eli viimeisestä. Mutta “hiljaa, hiljaa”, tuli kyllä joka kerta kohdilleen. Se olikin ainoa kerta, kun pääsin esittämään laulua muualla kuin kuorossa.

Kuusijuhlan päätteeksi kaikki lapset saivat joulupussin, jossa oli pipari, karkki, omena ja pähkinöitä. Silloin tuntui aika mahtavalta ja etuoikeutetulta olla iso tyttö ja koulun oppilas - varsinkin kun ekaluokan syksy oli ollut vallan takkuinen, kun mielestäni en tarvinnut koko koulua ja lukeminenkin oli minulle tarpeeton taito - aika hassua, että minusta sitten tuli isona ope ja innokas lukija ja kirjoittaja!

Sika

Juice Leskisen “Sika”(1980) iski napakasti teini-ikäisen huumorisuoneen ja hiukan kapinalliseen mieleen. Laulun ilmestyttyä ei oltu ihan varmoja, oliko se hauska vai rienaava, mutta muutaman vuoden kuluttua se jo kuului joulun vakituiseen radiosoittoistaan. Kun olin viisitoistavuotias, tuli sitten kohdalle se joulu, kun äiti ei enää jaksanut nousta joulunlaittoon, vaan ajautui syvemmälle masentuneen mustaan maailmaan. Mutta hätäkös oli siinä, kun oli jo kaksi isoa tyttöä, jotka hetken tilannetta ihmeteltyään päättivät, että homma hoidetaan ja joulu laitetaan. Isälle vaan kauppalista matkaan, siivoukset käyntiin ja keittokirjasta ne reseptit kai äitikin oli katsonut. Ja radio soimaan!

Musiikilla on yllättävän iso vaikutus mielialaan ja sillä voi säädellä itseään toimeliaammaksi ja energisemmäksi. Sika-laulussa katsotaan joulua kuten teini vanhempiaan. Ihanteet karisevat ja ihmiselon raadollisuus tulee näkyväksi. Nuorilla tuo liittyyne ajattelun kehitykseen - lapsuuden lumokatoa ja kaiken näkee liiankin realistisena. Tuona jouluna ensimmäistä kertaa kuitenkin oivalsin, miten kiva on tehdä joulua toisille. Suurinta iloa ei siis tuottanut enää se, että sai mennä valmiille, vaan se, että sai valmistaa muille.

Siskon kanssa hehkuimme tuona jouluna ylpeyttä siitä, että onnistuimme projektissa ja joulu tuli tupaan uudella tavalla tuotuna. Silti omille lapsilleni olen halunnut turvata pitkän lapsuuden ja huomannut, miten tärkeitä tutut jouluperinteet ovat vielä nuorille aikuisillekin.

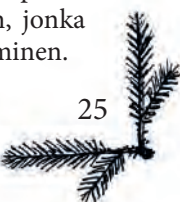


Do they Know it's Christmas

Vuonna 1984 irlantilainen, Boomtown Ratsien vokalisti, Bob Geldof kokosi yhteen irlantilaisia ja brittiläisiä eturivin poppareita yhteiselle asialle, auttamaan maailmaa silloin järkyttäneen Etiopian nälänhädän uhreja. Me 80-luvun nuoret olemme telkkarisukupolvi, jolle maailma tuli lähelle alkaen Vietnamin sodasta 70-luvulla ja uutislähetystistä, jotka saivat kokemaan pelkoa sodasta, ydinaseista ja sittemmin tuntemaan maailmantuskaa kaukaisten lähimmäisten hädästä. Ruudun läpi nähty ei kuitenkaan nykyajan tavoin ollut vuorovaikutteista ja niinpä elimme tietoisena maailmasta, mutta silti sen ulottumattomissa vielä aika turvallista ja nurkkakuntaista elämää. Mutta näimmepä sentään, että maailmalla nuoret ihmiset pistivät tuulemaan globaalilla tavalla.

Mutta sellaisen vaikutuksen tuo maailman vyöryminen olohuoneisiin teki, että tuntui jotenkin syylliseltä iloita siitä, että on tarpeeksi ruokaa ja katto pään päällä. Olemme keräysten sukupolvi. Kovin monella ei ole vielä rohkeus riittänyt itse hypätä suuren maailman menoon, mutta mielelläni osallistumme kotisohvilta jos jonkinlaiseen keräykseen ja hyväntekeväisyyskonserttiin tai -tapahtumaan.

Lapsuudessani meillä pidettiin “ompeluseuroja”. Seurakuntailta taisi olla tuon tilaisuuden oikea nimi, ja niissä kerättiin kolehti lähetystyön hyväksi. Se tuntui kovasti mummuja touhulta, mutta sama sosiaalinen myötätunto elähdytti noita tilaisuuksia kuin telkkarin keräysohjelmien. Tuo myötätunto on meihin tässä kulttuuriympäristössä kasvanut ja on hienoa kuulua kansakuntaan, jonka arvoihin sukupolvesta toiseen kuuluu toisten auttaminen.



Konsta Jylhän Joululaulu

Suomalaisia joululauluja on joskus kritisoitu melankolisiksi ja masentaviksi. Mutta koska murheelta tässä elämässä ei vältty kukaan, on hyväksyttävä juhlapyhissä sekin puoli, että mieli käsittelee surullisiakin tapahtumia ja muistoja. Konsta Jylhän Joululaulun ensimmäiset sävelet aiheuttivat meidän perheessä paniikin vielä 1990- ja 2000-luvulla. Lapsenikin tiesivät, että jos tämä kappale alkoi soida radiossa, oli jonkun kiirehdittävä laittamaan laite kiinni ennen kuin äidin kyyneltulva pääsi valloilleen.

Nykyään onneksi tuon kappaleen yllätysriskin pystyy minimoimaan suoratoistopalveluilla. Mitä vanhemmaksi ihminen tulee, joului ei enää ole pelkästään iloa läsnäolovista, vaan myös kaipausta poismenneistä.

Tuon joululaulun myötä olen aina uudestaan ja uudestaan se parikymppinen nuori nainen (nykyisestä näkökulmastani ihan lapsi vielä), viemässä ensimmäistä kertaa kynttilää äidin haudalle. Hetkeksi itsesääli saa vallan ja tunnen itseni orpolapseksi lumen keskellä. Ehkä vielä jonnain päivänä pystyn kohtaamaan kertautuvat menetykset ja kuuntelemaan laulun ihan vain kauniina musiikkikappaleena.

Nisse-polkka

Tämä iloinen ralli saa aina hyvälle tuulelle. Perheen tarinoihin kuuluu se, että isäni koululuokka Vahojärven Soljan koulusta lähettänyt tämän laulun toiveenaan radion Lasten Toivekonserttiin. Nykyaikana tuntuu hassulta kuvitella aikaa, jolloin viihdemedian huippu on ollut puulaatikkomallinen radio! Villiä melskettä, helinää helskettä ovat naisihmisen ruuhkavuodet pullollaan. Eri vaiheessa varttuvia lapsia, töitä ja sosiaalista elämää kodin ulkopuolellakin.

On korvia, tassuja, pulleita massuja, häntiä vilisten - vieläkin kotimme on täynnä touhua ja elämää, vaikka vanhimmat lapset ovat jo kolmikymppisiä. Kaikki haluavat kerääntyä jouluksi tänne lapsuudenkotiin ja siinä on aika sähinä, kun nuoret aikuiset miettivät ruokalistoja, puuhaavat paketteja ja asettautuvat mukavasti joulunviettoon. Varsinkin, kun muori yrittää samanaikaisesti räpäpiä kokoon joulusiivoa, josta ei voi piirunkaan vertaa tinkiä. Jonkinlainen räjähdys aina koetaan, kun temperamenttia on kaikilla, mutta tuosta se sitten tunnelma tasaantuu ja juhlaa voidaan kaikelle hartaudella viettää.

Jouluaattona musiikki vaihtuu perinteisistä joululauluisista klassiseen tai instrumentaalimusiikkiin. Itse joulun tunnelmissa on kyllyksi.

Taivas sylissäni

Joulun alla pidetään erilaisia ihania joulukonsertteja. Liivenä esitetty musiikki sisältää aivan erityisen latauksen ja yhteyden ihmisten välillä. En kovin usein käy konserteissa, sillä ei ole mukava tunne olla ihmisten ilmoilla ja joutua hirveän tyrskintäkohtauksen valtaan.

Taivas sylissäni-kappale on takuvarma itkettävä. Erietyisesti pidän siitä Suvi Teräsniskan tulkitsemana, ja olisi hienoa mennä joskus hänen joulukonserttiinsa. Tämä on harkinnassa, mutta konserttipaikan valinnan kriteerinä on



kyllin hämärä katsomo, jossa rauhassa voi antaa tunteen vyöryä ylitseen.

Jokainen vanhempi on kokenut sen tunteen, kun sylissä on koko maailma ja taivas, suuri vastuu, suuri ilo, tunteen tehtävä, uusi persoona, toiveet ja odotukset. Uskonossamme on mitä suurimmassa määrin kyse lämmöstä ja turvasta, jonka jokin hyvin suuri voi suoda jollekin hyvin pienelle. Jouluna juhlistamme tuota välittämistä ja rakkautta. Kaikilla ei ole perhettä tai läheisiä, mutta silloin yhteisö voi olla se suuri, joka kantaa pientä.

Enkeli taivaan, virsi 21

Virret liittävät ihmisen sukupolvien ketjuun. Takanani seisoo hahmoja, jotka ovat nousseet eri vuosikymmeninä, vuosisatoina laulamaan "nyt Jumalalle kunnia". Ketju jatkuu myös toiseen suuntaan ja toivon, että tuota ketjua ei katkaistaisi liiallisen tasapäistämisen nimissä. Sanat ovat sanoja, mutta ne eivät ole olennaista, vaan traditio, joka luo yhteenkuuluvuutta, ei eroja.

Perinne ei käske kenenkään mennä sinne, mistä on tullutkin. Perinne ottaa syliin ja sopeuttaa. Perinne ei ole joustamaton, vaan alati muuttuva, ihmiselämän mukaan liikkuva ja muovautuva. Ehkä tuhannen vuoden päästä koulun virtuaalijuhlissa ei nähdä jännityksestä kikattavia enkeleitä, väärässä paikassa palloilevia paimenia, vauvanukke rintaansa vasten puristavaa Mariaa ja liepeisiinsä kompastuvaa Joosefia, mutta aivan varmasti siellä nähdään välittämistä toisista, halua tehdä hyvää ja kannatella toinen toistaan ja koko yhteisöä.

Silloinkin tulee olemaan murheita niin lapsilla kuin aikuisilla, mutta on myös paljon iloa ja toivoa selviytymisestä ja eteenpäinmenosta. Elämä kantaa, yhteisö kantaa ja jos niin haluaa uskoa "enkeli taivaan" kantaa vaikeuksien läpi.

Viisi vuotta sitten vielä istuin kotikirkon penkissä laulamassa mummuni kanssa tuttua virttä. Olen onnekas, sillä mummu oli olemassa turvallisena ja vakaana silloin, kun lapsuuden perheessä oli vaikeat ajat ja oli näkemässä, kun vaikeudet hellittivät ja saimme viettää yhdessä monta iloisia joulua. Kun lasken kynttilän mummun haudalle katson kaihoisana menneeseen ja samaan aikaan toiveikkaana tulevaan - onkohan tänne jo matkalla joku pieni, jonka kanssa saan jakaa elämäni joululaulut!

Teksti on kirjoitettu syksyllä 2020. Tammikuussa 2021 syntyi ensimmäinen lapsenlapseni Toivo.





Alla hangen (2018)

*Pimeä talvi ja kylmää lunta
ja viileä tuuli se tuudittaa.
On valvovan vaikea saada unta,
kun hankeen ei saa nukahtaa.*

*Tarpoen pitkin pitkiä teitä,
kuullen ei muuta kuin itseään.
Päivällä valo on hetken täällä,
kunnes kesken sen melu vie pimeään.*

*Jo versot ne hyppii mullan alta
ja vihreää alkaa näkymään.
Vaan hänelle kaikki on valkoisen alla
hän ei tunnista edes itseään.*

*Päivät ne muuttuuvat pidemmiksi,
vaikka yö on hänelle ikuinen.
Luonto muuttuu virkeäksi,
tahtoisi hänkin tuntea sen.*

*Haluaa hän nähdä värit ja valon,
- oi kevät, ole kiltti ja tule jo.
”Lopu pimeän aika”, hän anoo:
näytä hänelle aurinko.*

Melina Hirviniemi

Toivo kaiken keskellä (2021)

*Kun pakkanen iskee
ja lumi kaatuu
peitosta pumpulin kuin ämpäristä,
kun kaikki on hallan peitossa
ruskakin
ja kuura maalaa puut ja maat valkoiseksi
- herään aamulla pimeyteen
taivaaseen ilman tähtiä
ja joku väittää, että on nouseva
aamu.*

*Ja silloin,
kun minä aamulla nousen
pimeydestä ja kylmyydestä huolimatta
muistan sinua
noissa kimaltavissa kuusenoksissa
ja narskuvassa lumihangessa
ja pirteässä pakkastuulella.*

*Muistan sinua
ja tiedän taas, mistä syystä olen noussut
tähänkin päivään.*

Melina Hirviniemi



Koulumuistoja 1950-luvulta

Ulla Havunen

Opintielle

Äidin ompelema mekko ja esiliina, mummun kutoma villatakki, uudet lettinauhat, pumpulisukat ja ruskeat nauhalliset kangaskengät; siinä pienen ensiluokkalaisen vaateparsi syyskuun 1. päivänä 1954 Kihniön Ratikylässä. Reppuun vielä maitopullo ja voipaperiin käärityt leivät, ja niin opintie voi alkaa. Koulutie oli tuttu, matkaa kertyi vain noin kilometri. Se oli vähän verrattuna Pystykosken, Pusan ja Alavan kulmien koululaisten 4–5 kilometrin matkaan.

Keväisin ja syksyisin kouluun mentiin kävelen, talvella isän tekemillä suksilla. Kylän pohjoisosan eli Ylipään lapset kulkivat tavallisesti yhdessä, ja matkan aikana keksittiin kaikenlaista viihdykettä ja kilpailua, esimerkiksi takaperin juoksua. Pojat yrittivät pelotella tyttöjä susilla ja Karviasta paenneilla vankikarkureilla, tosin ilman mainittavaa vaikutusta.

Kuuluimme sodanjälkeisiin suuriin ikäluokkiin, ja se näkyi 1950-luvun koululaisten määrissä, myös Ratikylässä. Luokallani oli kahdeksan oppilasta ja koulumme oppilasmäärä oli parhaimmillaan viidenkymmenen tienoilla. Mainittakoon, että nyt kylästämme ei löydy yhteensä kahdeksaa koululaista Kihniön yhtenäiskouluun.

Alaluokat Elma Tallilan opissa

Alaluokkien (ensimmäisestä kolmanteen) opettajana oli Elma Tallila, joka teki kylässämme peräti 38 vuoden työuran. Hän oli tunnollinen ja taitava opettaja sekä oikeudenmukainen kasvattaja. Lukemaan opittiin yleensä ensiluokan joulun mennessä, toiset nopeammin, toiset hieman hitaammin. Oppimisvaikeuksia, esim. luki-häiriöitä ei tuolloin laajemmin tunnettu. Kirjoitusta harjoiteltiin opettajan taululle tekemien mallien mukaan. Vähitellen lyijykynän tilalle tuli mustekynä, jonka metalliterä piti välillä puhdistaa kankaiseen pyyhkimeen. Käsityötunnilla tämä apuväline koottiin pyöreistä kangastilkuista kahden vastakkaisen napin avulla.

Tunneilla vallitsi hyvä työrauha ja opettajaa kunnioitettiin. Osaaminen ilmaistiin viittaamalla ja vastatessa noustiin seisomaan suorana pulpetin viereen. Mieleeni on painunut eräs tapaus, jossa sain opettajan nuhteet vastauksen mölähdyttämisestä viittaamatta. Harjoittelimme G-kirjainta, ja opettaja kysyi, keksiikö joku sanan, jossa on sekä iso että pieni kirjain. En muistanut viitata, vaan huudahdin istuviltani: Golgata. Keksimisen ilo vaihtui torumisen jälkeen nolouden tunteeseen. Hieman lohdutti se, että harjoittelimme kuitenkin G:tä Golgatan avulla.

Koulun yhteiset aamuhartaudet pidettiin yläluokassa. Toinen opettaja luki tekstin ja Elma-opettaja säesti virret urkuharmonilla. Laulutunneilla opeteltiin virsiä ja tuon ajan yleisimpiä koululauluja. Myös maakuntalaulut opittiin, vaikka joukossa oli melko mutkikkaitakin sävelmiä.

Laulu oli mieluisa aine, mutta ymmärrän hyvin niitä, joille laulukoe oli painajaismainen kokemus.

Liikuntaa ulkoilmassa

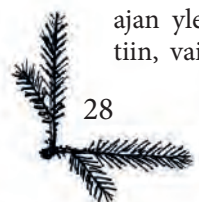
Koska tuon ajan kansakouluissa ei ollut erillisiä liikuntasaleja, tunnit pidettiin ulkona. Suosikkilaji oli pesäpallo, jossa usein vastakkain olivat pohjoinen Ylipää ja eteläinen Korpikylä. Joukkueet olivat melko tasaiset, ja kummallakin puolella oli hyviä pelaajia. Kun Mäkelän Paavo tarttui mailaan, pallon perässä joutui joskus juoksemaan maantien yli Kajuutin kaupan pihaan. Yleisurheilua harrastettiin, vaikka suorituspaikat olivat alkeelliset. Olin keskinkertainen hypyissä ja juoksussa, mutta heittokäsi oli huono. Tavallisia välituntileikkejä olivat polttopallo, tervapata ja viimeinen pari uunista ulos.

Talvisin tietysti hiihrettiin. Meillä oli Nikkolan pellolla sopivan lyhyt välituntilatu ja pitempi metsälatu liikuntatuntien tarpeisiin. Itselleni kaikkein vastenmielisintä koulussa oli hiihtokilpailut. Olin säännöllisesti viimeisten joukossa. Näissä kisoissa kävi toteen: mitä pitempi koulumatka, sitä paremmat sijoitukset. Läheisen Oinasvuoren rinteessä oli jyrkkä mäki, ja sinne mentiin joskus laskettelemaan. Pojat ja rohkeimmat tytöt ottivat hurjat vauhdit ihan ylhäältä. Me loput yritimme tunkea väliin mäen puolestavälistä kiukkuisten ”Pois alta!” huutojen saattelemina. Lumisota oli teoriassa kiellettyä, mutta eihän opettajan silmä joka paikkaan nähnyt.

Joulupuu on rakennettu

Kouluvuoden kohokohtia olivat juhlat, varsinkin kuusijuhlat. Niihin osallistui yleensä koko kylä. Yläluokan pulpetit varattiin vieraille ja koululaiset istuivat edessä penkeillä ja lattialla. Tunnelma oli tiivis. Ohjelmaa oli paljon, ja esiintymisiä harjoiteltiin ahkerasti marraskuusta lähtien. Laulavaisista koottiin kuoro, hyviä lausujiakin joukossamme oli ja näytelmiin pääsystä suorastaan kilpailtiin. Tonttuleikinä oli yleensä ”Soihdut sammuu”, ja melkein joka kerta joltakin tontulta putosi kesken leikin tuoksinan kreppiperinen tonttulakki tai pellavista kyhätty parta. Opettajien periaatteena oli, että jokainen sai esiintyä kykyjensä mukaan.

Illan kohokohta oli kuvaelmana esitetty jouluevankeliumi. Kotoa tuotiin saunatakit ja kylpypyyhkeet varusteiksi, ja enkelien pahviset siivet koristeltiin hopeanauhoilla. Luokan valot sammutettiin, ja punaisen esiripun takaa paljastui valaistu näkymä joulun tapahtumiin. Unohtumaton elämys! Juhlan päätteeksi saapui pukki jakamaan lahjat ja kortit. Ruskeassa paperipussissa oli kaikille oppilaille tavallisesti omena ja pulla. Korttien lähettäjä joutui joskus arvailemaan, jos tekstinä oli vain vihje ”Eräs, jonka nimeä ei ole peräs”. Todistusten jakamisen jälkeen päästiin odotelulle joululomalle.



Kouluvuoden aikana voitiin vielä järjestää raittiusjuhlat loka-marraskuussa sekä äitienpäivät ja päättäjäiset keväällä. Toukokuun lopussa alkoi kolmen kuukauden kesäloma. Muistaa sopii kuitenkin, että lauantaikin olivat koulupäiviä, tosin hieman lyhempiä. Viikon päätteeksi sai lainata koulun kirjastosta eli lasiovisesta kaapista luettavaa.

Koulujen välistä yhteistyötä

Kihniöllä oli Kirkonkylän koulun lisäksi kahdeksan kyläkoulua. Opettajat olivat keskenään hyviä tuttuja ja järjestivät yhdessä koulujen välistä toimintaa urheilun ja kulttuurin alalla. Koska en ollut erityisen hyvä liikunnassa, jäivät sekä yleisurheilu- että hiihtokilpailut minulta käymättä. Onneksi koulussamme oli liikunnallisesti lahjakkaita tyttöjä ja poikia, niin että luokkamme kaapin päälle kertyi rivi kiertopalkintopokaaleita.

Ainoat palkintolusikkani sain kulttuurikilpailuista. Pii-rustuksessa aiheenamme oli ”Mäenlasku” ja tulin siinä kolmanneksi. Laulukilpailua jännitin etukäteen kovasti, mutta kun näin tuomarina tutun kanttori Huhtakallion, tunnelma keveni. Lauloin ”Nyt on Suomen suloin aika” ja kiinnitin katseeni kanttorin käteen, kun hän kynällään kevyesti laski tahtia pulpettia vasten. Tuloksena oli toinen sija.

Keittolan tarjontaa

Muistelen kiitollisena keittäjämme Kuusiston Bertan aterioita. Kouluvuosiimme ruoka oli nykymittapuun mukaan vaatimatonta. Viikon ruokalista saattoi olla seuraava: ma mannapuuro, ti makkarakeitto, ke kaurapuuro, to hernekeitto, pe marjapuuro ja la makaronivelli. Kotoa tuotiin maito ja voileivät. Luokassa levitettiin ruokaliinat pulpetille, luettiin rukous ja lähdettiin rivissä keittolaan hakemaan ruokaa. Syksyisin poimittiin koululle puolukoita talven tarpeiksi. Ruoka maistui kaikille, eikä silloin vielä puhuttu erikoisruokavalioista tai allergioista mitään.

Terveydestäkin huolehdittiin

Muutaman kerran vuodessa koulun pihaan ajoi taksi, jolla lähdettiin Parkanoon hammaslääkäriin. Lääkäripariskunta käytti jyrievää poraa hampaita paikatessaan, ja joskus odotushuoneen puolelle kuului tuskaisia huutoja, kun poistettava hammas teki ankaraa vastarintaa. Seinällä riippuva kieltotaulu muistutti ”Älä sylje lattialle!”

Paluumatkalla tunnelma oli jo keveämpi ja huumoriaikin alkoi irrota tuttua laulua mukaillen: ”Tiedän paikan kamalan, koulun hammasklinikan, siellä hampaat revitään, ikenet vain jätetään”. Rokotuksista, tubitarkastuksista ja kasvukehityksen seuraamisesta vastasi terveyssisar Eeva Toimi. Mitään vakavampia tapaturmia tai onnettomuuksia ei ole jäänyt kouluvuosilta mieleen. Tavanomaiset rokot ja flunssat tietysti sairastettiin.

Siirtyminen yläluokkaan

Neljännän luokan alussa seurasi siirtyminen yläluokan puolelle. Opettajaksi tuli nyt nuori ylioppilas Osmo Ruokonen. Näihin aikoihin alkoivat suosikkiaineiksi nousta historia ja äidinkieli. Uskontotunnit olivat jo alakoulu-

sa mieluisia, ja varsinkin pahvisten opetustaulujen kuvat ovat piirtyneet lähtemättömästi mieleen. Käsitöitä opetti edelleen Elma Tallila, ja tallella ovat vieläkin tyynynliina ja ristipistoin kirjottu pöytäliina. Muutama vuosi ennen kuolemaansa opettaja soitti ja pahoitteli, kun oli antanut käsi-työnumeroksi kahdeksan, vaikka olisi kuulunut yhdeksän. Sovimme yhdessä asian pois päiväjärjestyksestä.

Muistan, miten eräänä keväisenä sunnuntaina opettaja Ruokonen tuli yllättäen käymään meillä kotona. Ensimmäiseksi nousi mieleen pelko, mitä pahaa on tullut tehdyksi. Ei kai vain Kajuutin Taimi ole kannellut opettajalle, että olin etunenässä joidenkin tyttöjen kanssa laulaa rallattanut hänelle: ”Mä Taimi olen sun tarhassas ja varten Taunoa luotu...” Tuskinpa sentään! Taimihan vain nauraa heläytti viisuillemme. En uskaltanut jäädä kuulolle ja tulin vasta jälkepäin tietämään, että opettaja oli ehdottanut oppikouluun pyrkimistä. Asia jäi hautumaan, ja vasta viiden-
nen luokan jälkeen siihen palattiin.





Sylvi Raitio on saanut säilytettyä ensimmäiset, kotitekoiset kenkensä ja reppunsa – josta löytyy vielä pari palaa sen ajan kaltaisia leivänpannikoitakin.

Monen toimen Sylvi tekee vaikka tuohesta asiaa

Aulis Alatalo

Toiset puhuvat ja toiset tekevät. Sitten on Sylvi, joka tekee molempia, aivan uskomattomalla tahdilla.

Enempää ei tarvitsisi kertoa parkanolaisille. Tietenkin mainittu tekijä on Sylvi Raitio, joka kahdeksas viidettä täytti 85 vuotta.

Sitä oli syytä juhlia, vaikka Sylvi itse ei arvannut tahtoa mitään – ajatteli vain, että ehkäpä lähimmät äitienpäiväksi jotakin pientä järjestävät. Niin taitavasti oma väki piti Sylviltä kaiken salassa, että äitienpäivän aattona poika vain ilmoitti hakijan tulosta pihaan. Sinne kurvasi kummipojan erikoisauto, Vaasasta asti, ja siitä alkoi koko päivän hula-baloo.

Kolmen pojan äiti ja jo edesmenneen liikenneyrittäjän vaimo Sylvi oli kerrankin melkein sanaton, kun noin 30 sukulaista ja lähintä vei hänet hyvin ansaittuun juhlaan.

Sylvihän tunnetaan, Parkanon settlementin perustajahahmona, armoitettuna käsityöläisenä Parkanon sukkinen ja lapasineen, pipoineen ja tuohitöineen, Parkanon oppaana, kotiseutumuseon ja metsämuseon esittelijänä, Seitsemisen Koveron emäntänä, kotiaavustajana, saippuan ja pettuleivän tekijänä ja talkootouhuajana ties missä. Mutta, tiesittekö, minkälaisista oloista tämä perusparkanolainen on lähtöisin?

Sylvi syntyi kaksosena lähellä Parkanon länsirajaa Koskelan perheeseen. Hänellä oli kolme siskoa ja kuusi veljeä. Sylvi kertoo, että vanhemmat sisaret olivat jopa niin kiuksussa uusista tulokkaista, etteivät halunneet edes katsomaan aluksi. Isänsä, pienviljelystilan pitäjä, oli senaikaista, jotka eivät syyliä paljon lapsilleen tarjonneet. Niin kuin Sylvi sanoo halaamisesta, ”ei semmosia pruu-kattu”.

Sylvi muistaa, ettei isänsä paljon puhunut, sodasta en sinkään – paitsi sitten saman kokeneitten jermujen kanssa hiukan vahvennettua sahtia otettuaan.

- Pientilalla oli muutama lehmä, sika aina jouluksi ja lampaista, hyvänen aika. Mutta vilu ja nälkä ei ollut, Sylvi kertoo. Hän toteaa, että neljä siskosta joutui aina töihin, siihen ei kysytty: esimerkiksi heinien haravointi kytöpeliloilta oli aina tyttöjen työtä.

Kuusiluoman koulu oli tuolloin 4,5 kilometrin päässä. Kotisuutarin tekemät kengät ja hienon repun tyttö sentään sai ja eväät kouluun – äitinsä piti lapsista taatusti huolen.

Sylvi pääsi vielä Eurajoen kristilliseen kansanopistoon, mutta muuhun oppiin perheellä ei ollut tarjota mahdollisuuksia.

Se koulun vähyyskö olisi pidätellyt aikaansaapaa nuorta naista, jota paikkakunnan nuoret miehet katselivat pit-



kään. Veljillä oli kuorma-autoja, ja Sylvin mieli paloi mukaan. Hän ajoi 21 täytettyään Tampereella rekkakortin eikä välittänyt muiden ihmettelystä vähääkään. Se kortti Sylvillä oli yli 50 vuotta.

– Siihen aikaan sorakuormat tehtiin lapiolla. Eräätkin kerrat olin Kovesjoella Jokilammen so-ramontulla tekemässä kuormia ja vuoroin kuskina, Sylvi selvittää.

Ei liene ihme, että autokuski ja oman kuljetusliikkeenkin sittemmin perustanut Reijo Raitio tykäs-tyi kerrassaan ennakkoluulot-tomaan naiseen. Hän vei Sylvinsä vihille vuonna 1961 ja teki per-heelleen talon kolmostien kupee-seen – tosin silloin valtatie kulki kylän läpi ja aivan toisenlaisena kuin nykyään. Perheeseen syntyi kolme poikaa, Juha, Tapio ja Rai-mo. Sukua jatkavat pojantytöt Emmi ja Ella.

Kun Juha innostui partiosta, Sylvi lähti monen muun kanssa äitivartion jäseneksi – ja viihtyi siinä harrastukses-sa jopa 20 vuotta. Naiset tekivät käsitöitä ja partiomajoja ja toimivat emäntinä tilaisuuksissa, muun muassa. Äidit sai-vat ahkeroinnistaan partion hyväksi erikoismitalinkin. Se koristaa nyt Parkanon seurakuntatalon vitriiniä.

Asiat vievät toiseen, jos on halua. Sylvi ryhtyi Heikki Pentin pyynnöstä kotiseutumuseon esittelijäksi kirkon ku-peeseen, se pesti vei seitsemän kesää. Sylvi kävi opaskoulu-tuksenkin, joten hänestä tuli myös Parkanon metsämuseon opas. Ja, kuinkas kävikään, Seitsemisen kansallispuistossa Koveron perinnetilalle tarvittiin osaajia työnäytökseen. Koverohan on entisöity mahdollisimman tarkoin vastaa-maan perinteisen hevosmaatalouden aikaa eli vuosikym-meniä ennen sotaa. Se toimii edelleen kesäisin kävijöiden iloksi, Metsähallituksen kokoaman väen voimin.

Metsähallituksen Juhani Rinnemaa tiesi Sylvin yhdeksi taitajista, jotka olivat perehtyneet vanhoihin työtapoihin. Sylvin hän kaappasi mukaan jo 1980-luvulla, sillä Sylvillä oli hyppysissä, miten tehdään perunajauhoa ja kuinka kei-tetään saippuaa.

Niistä näytöksistä tuli aikamoinen ”suksee”, sillä tuohon aikaan Koveron perinnetila oli monelle uutta. Linja-autol-lisia retkeläisiä saattoi olla 6-7 päivässä, sillä Metsähallitus mainosti komeaa perinnetilaansa.

Raitiohan ei jää tuppisuuksi, kun asiasta tietää. Hän jou-tui työtapoesittelyjen lisäksi kertomaan Seitsemisestä ja opastamaan kävijöitä muutenkin.

– Se oli hyvää vaihtelua kotiäidin töihin ja yrityksen asioiden hoitoon. Tosin Seitsemisestä ei jäänyt yhtään työ-todistusta. Kun Metsähallituksen väki ei tallentanut videol-le työvaihteita, poikani Tapio kuvasi ne. Rakas siskoni Irja Alatörmä oli kaverina jauhojen ja saippuan teossa, taituri kun oli. Aioimme jopa tehdä makkaraa, mutta se olisi niis-sä tiloissa ollut hankalaa. Mutta se vasta olisi ollutkin näy-tös, Sylvi kertoo.

Perinteisistä ruuanvalmistuksista innostunut Sylvi on



Sylvi tekee tuohesta vaikka mitä. Tämä pöllökin on hänen taiteilemansa. Kihniöläiset Anna-Maria Koskela ja pikkuplikka Kerttu Heinola (takana) tulivat ilahduttamaan tatiä.

selvittänyt tarkoin, kuinka tehdään varikakkoa eli imellet-tyä perunaleipää. Paikallinen leipuri Reijo Ojennus kävi monta kertaa Sylvin opissa, jotta kakosta tulisi sopivan imelää. Sitä menikin sitten muun muassa lahjana pitkin Suomea.

Kuinka Linkosuon väki osasi kääntyä Sylvin puoleen pettuleivän teossa, sekin on tarinansa. Reijo Raition serk-ku, Parkano-sukuinen Hilikka Uusivirta oli hotelli- ja ra-vintolamuseon johtaja Helsingissä. Hänsai Linkosuolla



Sylvin palkinnot

Parkano-mitali 1996

Kotiseutuliiton hopeinen ansiomerkki 2009

*Kotiseutuyhdistys Parkano-Seuran
kunniakirja*

Vuoden Parkanolainen 2018



ahertaneelta Kimmo Nurmelta toiveen pettuleivän reseptistä ja pettujauhosta. Nurmi satuu olemaan Sylvin kummipoika.

Pyyntö tietysti kiertyi Parkanoon Sylville. Hän tokaisi Uusivirrälle:

– Etkö vaikeampaa olisi osannut pyytää.

Parkano-Seuran Pekka Vuotari kiinnostui ajatuksesta ja otti työkseen tehdä pettujauhoa, Matti ja Helvi Mäkitalo kumppanina. He tekivät pienen erän jauhoa ja niistä leipäkin vuonna 1980. Niin, monen mutkan jälkeen, syntyi lopulta aito pettuleipä Linkosuolle vuonna 1985.

Syystäkin Parkano-Seuran Mäkitalot, Vuotarintalon, Käenmäen ja Raition pariskunnat saivat kutsun UKK-instituutin näyttelyyn ”Leivän hengessä” ja VIP-iltaan palkittavaksi. Siinä juhlassa oli tamperelainen legenda Kalle Kaihari.

– Kalle oli Kekkosen kavereita. Hän halusi neuvot alusta alkaen, kuinka pettuleipä pitää valmistaa. No, poikkesimme Kaiharin kanssa vähäksi aikaa muualle juhlijoiden joukosta, että Kaihari sai reseptin. Tulipahan jotakin tehtyä Parkanon maineen hyväksi, Sylvi nauraa.

Sylvi Raitio oli Parkano-Seuran varapuheenjohtaja, kun Aune Mäkynen-Schouwvlienger ryhtyi kirjoittamaan kuuluisasta Parkanon Paroonista kirjaa. Raitio oli kirjailijan autokuski.

Setlementin synty vuonna 1995 Parkanoonkin on aika tarina. Sylvi oli miettinyt, eikö Parkanoon saisi uskonnoista ja politiikasta vapaata kohtaamispaikkaa ikääntyneille ja muillekin. Mirja Käkälä sattui poikkeamaan erään keräyslistansa kanssa Raitioille. Kyröskosken Setlementin vetäjä Erkki Koivulahti oli esitellyt Käkälälle toiminnan periaatteet ja ihmetelty, miksi Parkanossa sellaista ei vielä ole.

– Minulle se nimi ei sanonut mitään. Ajattelin, että menee pari vuotta tuollaiseen. No kas, työvoimatoimistoa johtanut Toini Viinamäki järjesti tilat toimiston yläkerrasta ja pani tuulemaan, Sylvi hengästelee.

– Nyt Parkanon Setlementti on toiminut kohta 23 vuotta työllisyystuella ja keräysvaroilla. Me olemme setlementin joukolla kutsuneet noin 2000 paria Parkano-villasukkia vietäväksi lahjaksi. Kaupunki on ollut mahtava ostaja niille, ja me olemme saaneet kuluja peittoon kaupungintaloon vastapäätä toimivaan taloon. Voiko sen paremmin toimia.

Sylvi kun ei ole tottunut ottamaan vastaan kehuja, miehensä Reijon kommentti pitänee kertoa. Pari oli ollut naimisissa 25 vuotta, kun juhlapäivänä Reijo tokaisi pilke silmäkulmassa:

–Kai sun kannattaa ny juhlia.



Sylvi ja Parkano-villasukat.



Jouluinen Tervehdys

SPR:n Kihniö-Parkanon osastosta

Suomen Punainen Risti, SPR, auttaa onnettomuuksien ja kriisien sattuessa Suomessa ja maailmalla. Kannustamme ihmisiä pitämään huolta toisistaan ja turvallisuudestaan sekä asettumaan heikomman puolelle.

Kulunutta vuotta on leimannut voimakkaasti vallitseva sotatilanne Ukrainassa. Käynnistimme hätäapukeräyksen maaliskuun alussa Ukrainan kriisistä kärsivien ihmisten auttamiseksi. Tämä avuntarve on ollut valtavaa ja jatkuu vielä pitkään.

Olemme olleet mukana auttamassa sotaan pakoon lähteneitä ihmisiä yhteistyössä Parkanon kaupungin kanssa, mm. kalustamalla asuntoja sekä järjestämällä erilaisia keräyksiä. Viimeisempänä suoritimme tarveperusteista talvivaatekeräystä. Lämmin kiitos kaikille keräyksiin lahjoittaneille.

Parkanon kaupunki järjestää SPR Kihniö-Parkanon tukemana kummitoimintaa Ukrainasta sotaa paenneille ja Parkanoon asettuneille. Tähän liittyen järjestämme mm. koulutusta. Kummien tehtävä on tukea arjen sujumista, opastaa suomalaiseseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä tutustuttaa paikkakuntaan.

Paikallisessa toiminnassa uutena toimintana aloitimme yhteiset kahvitimet Parkano-Pirtillä yhteistyössä Parkanon seurakunnan ja setlementin kanssa. Tässä kuukausittain järjestettävässä kohtaamisessa kahvikupin äärellä jaetaan yhdessä arjen iloja ja huolia.

Käynnissä on SPR:n Hyvä Joulu-keräys, ja tähän keräykseen voi vielä osallistua jouluaattoon saakka. Lahjoituksilla hankitaan kotimaan vähävaraisille lapsiperheille 70 euron arvoisia ruokalahjakortteja, joilla he voivat ostaa ruokaa joulupöytään. Lahjakortti auttaa haastavassa tilanteessa olevia lapsiperheitä, joilla on vaikea tilanne esimerkiksi työttömyyden, sairauden, ylivelkaantumisen, perheen pienituloisuuden tai jonkin muun kriisitilanteen vuoksi. Näitä lahjakortteja olemme vuosittain lahjoittaneet myös tänne Parkanon ja Kihniön alueelle.

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu VAPEPA on toteuttanut osastossamme aktiivisesti monipuolista toimintaa järjestäen mm. erilaisia koulutuksia sekä ryhmäiltoja. Vapaaehtoinen pelastuspalvelu on yli 50 järjestön ja yhteistyötahon muodostama vapaaehtoisten auttajien verkosto, jonka hälytysryhmät tukevat viranomaisia onnettomuuksissa



Edessä Riikka Rantala, takana Milja Kortteus.

ja muissa kriisitilanteissa. Useimmiten Vapepa hälytetään kadonneen ihmisen etsintään, mutta vapaaehtoisia tarvitaan myös esimerkiksi antamaan henkistä tukea, ohjaamaan liikennettä ja auttamaan evakuoinneissa. Suomen Punainen Risti toimii Vapepan yhteysjärjestönä.

Lisäksi Ensiapu- ja valmiusryhmät kokoontuvat eri teemoin viikoittain, ensiapukurssit ja EA päivystykset erilaisissa tapahtumissa ovat osastomme jatkuvaa toimintaa.

Jos olet kiinnostunut vapaaehtoistoiminnasta, vapepasta tai Punaisen Ristin paikallisesta toiminnasta olet lämpimästi tervetullut mukaan toimintaamme.

Hyvää Joulua ja rauhallista uutta vuotta, pidetään huolta toisistamme.

Riikka Rantala

SPR:n Kihniö-Parkano osasto, puheenjohtaja



Evakkolapsen koulutie oli mutkainen

Jorma Matikainen

80 vuotta sitten perheemme valmistautui jouluun. Olimme palanneet keväällä 1942 ensimmäiseltä evakkomatkalta kodin raunioille Pyhäjärven Noitermaan kylään. Perääntyvät venäläissotilaat ehdivät polttaa useimmat kotikylämme talot. Naapuritalo oli jäänyt ehjäksi ja saimme heiltä kamarin asuttavaksi. Ikkunasta katselimme pystyyn jäänyttä kodin savupiippua.

Asemasodan aikana armeija kotiutti vanhempaa ikäluokkaa, koska tarvittiin väkeä kylvö- ja rakennustöihin. Näin isänikin pääsi kotiin. Tosin kotia ei ollut, mutta suunnitelmat rakentamisesta olivat valmiit. Saimme armeijalta lainaksi vanhan ruunan. Omia hevosia, Mirkkua ja Markkua, ei annettu. Niiden piti olla armeijan heinissä.

Jälkeenpäin olen ihmetellyt, miten isäni ehti yhtenä kesänä saada niin paljon aikaan: kylvöt ja heinätyöt tehtiin, mutta sen lisäksi syksyn tullessa muutimme uuteen kotiin. Se oli tosin pieni, saunaksi tarkoitettu, mutta perheemme mummo, äijä, äiti, isä ja me kolme lasta sinne mahduimme. Pieneen tilaan olimme jo evakossa tottuneet.

Myös Noitermaan kansakoulu oli säilynyt ja aloitti toimintansa syyskuun alussa. Vanhemmat sisarukseni jatkoivat koulunkäyntiänsä siitä, mihin evakkoaikana olivat päässeet. Helgan piti aloittaa jo syksyllä 1939 Noitermaan koulussa, mutta silloin maailmantilanne esti koulunkäynnin. Linnoitustöitä tehtiin kesällä. Panssariesteiden yli ei uskallettu koululaisia päästää. Hän aloitti koulun evakko-paikassamme Alavudella vasta kevätkaudella, mutta sai kuitenkin suoritetuksi ensimmäisen luokan.

Syksyllä 1940 muutimme Savoan, Sulkavan Auvilan kylään. Isä oli pestautunut Salpalinjan rakennustöihin. Sitä rakennettiin uudeksi puolustusketjuksi, koska entiset asemat menetettiin Talvisodan alueluovutuksissa. Helga ja nyt myös isovelji Aimo kävivät kouluansa Auvilassa.

Jatkosota alkoi kesällä 1941. Isä siirtyi tykistön mukana rintamalle. Pyhäjärvi vallattiin takaisin syksyllä. Ensimmäiset evakot palasivat kotiin jo saman vuoden puolella, mutta pääosa väestä tuli vasta keväällä 1942. Niin mekin.

Sisarukset jatkoivat siis Noitermaan koulussa aina kevääseen 1944 saakka. Helga hyväksyttiin pääsykokeissa Käkisalmen oppikouluun.

Venäläisten suurhyökkäys alkoi kesäkuun 4. päivänä. Isä lähti rintamalle. Me kuuntelimme pommikoneiden pauhua ylitsemme. Yksi pommittajista putosi meidän metsäämme. Toinen evakkomatka oli edessä.

Tällä kertaa sijoituspaikkanamme oli Keuruu. Saimme käyttöömmme Antilan talosta kamarin. Helga aloitti keskikoulun Alavudella. Sinne ohjattiin Käkisalmen oppilaita. Viikot hän asui erään opettajaparin luona vuokralla ja tuli kotiin junalla lauantaisin. Aimo jatkoi koulua Keuruulla. Minunkin piti aloittaa opintie, mutta koululle oli pitkä matka Antilasta, eikä äiti minua päästänyt: ”... ko sie uot nii pien ja hentone”. Lukemaan olin oppinut jo Noitermaassa. Meille tuli siellä Karjala-lehti, josta opettelini.

Noitermaalaisia oli jo asettunut runsaasti Nokian - Huittisten alueelle Tampereelta länteen. Mekin muutimme



Matikaisen sisarukset Aimo, Helga ja Jorma uuden kodin edessä vuonna 1950.

keväällä 1945 Keikyälle Yli-Mäkelän talon kamariin. Helga siirtyi nyt Lauttakylän keskikouluun ja asui viikot äidinäidin luona, Aimo aloitti neljännen ja minä ensimmäisen luokan Kiviniemen kansakoulussa. Matka ei nyt ollut liian pitkä. Viikon verran kävin ensimmäistä luokkaa, sitten pääsin toiselle. Olinhan vuotta myöhässä ja osasin sujuvasti lukea. Muut taidot, kuten kirjoitus ja laskento, sen sijaan tuottivat ongelmia. Olin vasenkätinen, ja sen ajan mustekynä ei oikein sopinut vasemmalta oikealle kirjoittavalle. Opettajakaan ei vaatinut käden vaihtoa, vaikka jälki oli tuhrusta.

Mutkat alkoivat suoristua

Keikyältä ei löytynyt sopivaa asuinpaikkaa. Sen sijaan Suoniemen kunnan alueelta valtio oli ostanut ison alueen ja lohkonut sen pientiloiksi, ja mikä tärkeintä: noitermaalaiset kokosivat kyläläisiä yhteen. Muodostui ikään kuin uusi Noitermaan kylä. Kevättalvella pidettiin kokous, johon isä

meni. Jännityksellä odotin hänen paluutaan. Minulla oli toiveena, että tulevalla kotiseudullani olisi metsää. Keikyälähän ei sitä juuri ollut. Ensimmäinen kysymys isälle hänen palatessaan oli: "Onko siellä metsää?" Sitähän oli.

Kesäkuussa 1946 muutimme uutta kotia luomaan Suoniemen Kauniaisten kylään. Ensimmäisen talven asuimme naapuritalon vinttihuoneessa. Siellä ei ollut mitään mukavuuksia, pelkkä huone vain. Päätettiin, että Helga jatkaa Lauttakylässä kouluaan vielä yhden vuoden, Aimo menee Nokian keskikouluun ja minä jatkan Suoniemen Rajalan kansakoulussa.

Kodin rakennukset alkoivat vähitellen nousta. Vanhan tavan mukaan sauna tehtiin ensimmäisenä. Siinä asuimme kolme vuotta. Helga siirtyi nyt myös Nokian kouluun. Sinne kuljettiin junalla Kuloveden pysäkiltä. Matkaa kotoa sinne oli 4 kilometriä. Etenkin talvisin koulumatka oli raskas. Muistan, että usein pyryn jälkeen aamulla isä valjasti Mirkun ja kyyditsi sisarukset asemalle. Minulla oli vain

kolmen kilometrin taival kouluun.

Sisarukseni kävivät koulunsa loppuun Nokialla. Sen jälkeen Helga suoritti Heinolan seminaarissa opettajatutkinnon, Aimo meni keskikoulun jälkeen Tampereen kauppaopistoon ja valmistui merkonomiksi. Hän pääsi Vammalan verotoimiston verosihteeriksi ja siirtyi myöhemmin Sastamalan seurakunnan talouspäälliköksi. Minä kävin kansakoulun jälkeen Kajaanin seminaarin ja valmistuin opettajaksi.

Olen kiitollinen vanhemmilleni, että he mahdollistivat maitotilin sekä isän kirveen ja sahan avulla opintomme. Lomien aikana mekin osallistuimme pellon raivauksiin ja muihin uudistilain töihin kykyjemme mukaan.

Suomen koululaitos ansaitsee kunnian ja kiitoksen toiminnaan sodan aikana ja sitä seuranneena toipumiskautena. Aineellisen niukkuuden korvasi opettajien ja muun henkilökunnan osaaminen.

Nimetön (2022)

*Jos vain jäisit,
asti aamuun tähtäisit.
Läpi seinien valuttaisin
sen lähemmäs unelmaasi.*

*Jos se karkuun säntäisi
lukon kiinni vääntäisin.
En antaisi sen tahrata,
jotain valmiiksi niin haurasta.*

*Jos se ohitsemme siintäisi,
sen tuuleksi nimeäisin.
Sitä yrittäisin vangita,
hyppysiini tuloksetta.*

*Jos sekään ei riittäisi
sen punaiseen värjäisin.
Läpi valon silmiemme
sen sykkeen näkisimme.*

*Jos tuntomme katoaisi
se ei takaisin palaisi.
Sitä en kestäisi,
joten jos vain jäisit.*

Melina Hirviniemi

Me aloitamme päivä kerrallaan (2022)

*On rantaa ja vettä ja toinenkin ranta
sekä kaiken sen välissä kaareva silta,
joka jakaa itsensä molemmiin puoliin
tasaisen rehdisti iloin ja huolin.*

*Minä seisoinut aina olen toisella rannal',
ja nyt ensimmäistä kertaa sillalle kannan
- kehoni ja mieleni, hukatun itseni
tulevat talvet ja menneet kesäni.*

*Kesken askeltein satun katsomaan taakse,
vähän itkeä saatan, kun huomata saan sen;
mitä jätän mä taakseni kävellessä
eteenpäin uudessa elämässä.*

*On vuodenajat aikaa tavata vielä
nyt mahdollisuus siihen on täällä sekä siellä.
Siihen saattaa mennä ehkä yö tai kaksi,
mut' pian päivät muuttuvat valoisemmaksi.*

*Sillan yli hitaasti askeltaa aion,
jotta varmasti tunnen sekä innon että kaihon.
Niitä syvällä sisälläin pyörittelen
ja opin elämään uudelleen.*

*Uutta on hiekka ja tulevassa katse,
voi tämä olla alku, vaik' joskus katson taakse.
Ja vaikka maailma olis' vielä kannellaan
- me aloitamme päivä kerrallaan.*

Melina Hirviniemi



Minulla oli unelma

Ossi Äijälä

Lapsuudenkotini sijaitsi Kihniön asemanseudulla Mäkelässä. Minulla oli vuoden vanhempi sisar. Meille rakennettiin kaunis leikkimökki kun vähän vartuimme. Minä halusin myös lipputangon. Äiti ompeli siihen Suomen lipun, joka on vieläkin tallessa. Se on meillä mökillä ”Ainolassa” ja nostetaan seinätankoon aina juhannuksena.

Vartuttuani jonkun vuoden aloin rakentaa mökkiin leikkikauppaa. Rakensin sitä sen ajan mukaisen kaupan. Edessä oli palvelutiski, sen takana hyllykkö, jossa oli tavarat hyvässä järjestyksessä ja hyllyn takana pieni varasto. Täytin hyllyyn kahvi- ja sokeripaketteja ja muuta sellaista sahanjauhoilla ja hiekalla täytettyjä sekä kaikkia muita paketteja mitä siihen aikaan oli. Silloin elettiin sodan jälkeistä aikaa, 1940-lukua.

Mökissä oli kaksi pientä ikkunaa, niihin tein somistuksia. Vakkukin piti tehdä puusta.

Talvella tein pähvilatikosta mainosvalot katolle. Tein laatikkoon lävistämällä kirjaimet SOK (oliko enteellistä) ja laitoin taskulampun palamaan sisälle.

Olen hyvin pedantti luonne, niin kaupassa piti olla hyvä järjestys. Vieläkin ikätoverit ovat muistelleet kauppaani kylillä käydessäni. Olivat käyneet vanhempiensa kanssa kyläilemässä Mäkelässä.

Minulla oli unelmana päästä kauppaan harjoittelijaksi. Sisareni meni yhteiskouluun Parkanoon ja kirjoitti ylioppilaaksi ja valmistui kielten opettajaksi. Minä kävin kansakoulun loppuun ja halusin kaupan alalle.

Äidin ystävä Kyllikki Heinämäki oli lähtöisin samalta kylältä, Nerkoonjärven rannalta ja hänen kanssaan oli ollut puhetta, että minä haluan kauppaan harjoittelijaksi. Kyllikki toimi vanhempana myyjänä Parkanon Osuuskaupassa. Tammikuussa 1956 hän kirjoitti äidille, että heille otetaan nyt harjoittelija, että voisiko Ossi tulla käymään!

Tämä oli ilouutinen. Minä menin heti johtaja Matti Kentan luo keskustelemaan. Ja sain kuulla heti että voin aloittaa helmikuun alussa, vaikka täytin vasta 16 vuotta. Innostus oli kova. Unelma oli toteutumassa. Sain oman työtakin ja myyjän sakset.

Työni alkoi ns. sekatavaraosastolla, jossa myytiin rautaa taloustavaroita sekä siirtomaatuotteita: kahvia, sokeria, makeisia ja kuivattuja hedelmiä. Toppasokeriakin silloin myytiin. Kahvi jauhettiin kaupassa, jos asiakas halusi. Lähes kaikki tuotteet olivat irtotavaraa, jotka pussitettiin ja punnittiin tiskillä.

Olin innokas oppimaan uutta. Suoritin SOK:n kirjerkursseja mm. myyjän perustutkinnon, jonka päätöstilaisuus oli Tampereella kauppakuntatutkinnossa näytöstehtävien. Selvisin hyvin arvosanoin.

Ensimmäinen esimieheni oli Tarmo Erkkilä, joka elää vieläkin Parkanossa. Mentorini Kyllikki Heinämäki toimi samalla osastolla ja ohjasi minua äidillisesti.

Minua kiinnosti myös myymälän somistus. Ikkunoiden somistus erityisesti. Sain toteuttaa itseäni vapaasti. Iltaisin somistin ikkunoita. Osastoilla oli samanikäisiä tyttölapsia, jotka olivat seurana iltaisin ja antoivat tuotteita ikkunalle



laitettavaksi. He myös järjestivät iltapalaa somistajalle.

Meitä nuoria oli kymmenkunta, jotka pidimme yhtä vapaa-aikanakin. Meillä oli hyvä yhteishenki.

Usein istuimme iltaa jonkun luona ja nautimme iltakahvit. Alkoholilla ei silloin ollut mitään osuutta.

Muutenkin oli oikein mukavaa. Ylityökorvauksista ei puhuttu mitään, pääasia oli, että saimme nauttia yhdessäolosta ja tehdä mielekästä työtä.

Minä olin niin innostunut somistuksesta, että sain suunnitella ja toteuttaa joulusomistukset koko taloon sekä sisälle että ulos jouluna 1957. Se onnistui niin hyvin toisten avustuksella, että sain siitä maininnan työtodistukseeni. Pääsin myös somistuskurssille 2 viikoksi osuuskauppakouluun Helsinkiin.

Melko pian minut uskottiin myös myymälänhoitajien lomaa tuuraamaan. Raivalan myymälä oli Porin suunnalla, jonne oli matkaa noin 15 kilometriä. Menin polkupyörällä. Asuin viikot myymälänhoitajan asunnossa ja viikonlopuksi, eli sunnuntaiksi, tulin kirkolle asuntooni tai menin käymään kotona Kihniöllä.

Raivalassa oli hoitajana Laholuomat: Matti ja Maija.

Jaakkolankylässä Kurun suunnalla olin myös tuuraamassa myymälänhoitajia, Ala-Kauhaluoman Lauria ja Kerttulia. Siellä kuljin polkupyörällä päivittäin. Olin myös muutamassa pienemmässä myymälässä tuuraamassa.

Järjestelin myymälöissä aina hyllyjä ja somistin ikkunoita. Varastotkin siivosin ja panin hyvään järjestykseen. Pedantti luonne. Nautin siitä. Lieneekö tässä syy, kun ko. myymälänhoitajat toivoivat aina minua tuuraajaksi.

Syksyllä 1959 aloitin 2-vuotisen kauppakoulun Tampereella. Lomien ajat olin aina töissä Parkanon Osuuskaupassa. Sain tienata vähän rahaa koulunkäyntiin ja toteuttaa opintoja käytännössä.

Lempiaiheetkin olivat matematiikka ja kirjanpito sekä mainonta ja kauppakirjeenvaihto.

Mainonnan opettaja opetti myös kauppakirjeenvaihtoa. Hän pyysi minua jättämään kauppakirjeet malliksi koululle. En jättänyt, kun ajattelin, että jos tarvitsen niitä itse joskus. Silloin ei vielä ollut valokopiosysteemiä. Nyt voisin lähettää ne koulun arkistoon!

Pääsin koulusta keväällä 1961 merkantin paperit taskuunsa. Sitten oli vuorossa Suomen armeija; yksitoista kuukautta Niinisalossa mittauspatteristossa ja aliupseerikoulussa. Sieltä pääsin ulos alikersantin natsat kauluksessa. Nyt on tullut yksi natsalisää!



Lapsuudenkoti Kihniön Asemanseudulla Mäkelässä.

Armeijan jälkeen palasin osuuskaupan palvelukseen. Minua oli alkanut kiinnostaa pukineala. Pidin koulussakin esitelmän miesten muodista.

Syksyllä oli Yhteishyvässä ilmoitus, että Alavudelle valmistuu upea Sokos-tavaratalo ja sen miesten pukeutumis-osastolle haetaan miesmyyjää! Panin paperit vetämään ja tulini valituksi. Taas oli yksi unelma toteutumassa.

Kun Parkanon osuuskaupan johtokunnan puheenjohtaja J.F. Käenmäki kuuli, että olen lähdössä Pohjanmaalle hän sanoi, että siellä sitten "lanttalauree kroppaa porottaa" ja "tankua tuloo jotta lotajaa". Piti paikkansa. Asuin J.F. Käenmäen pojan Juhanin kanssa Tampereella samassa asunnossa kouluaihana ja tulevat vaimomme työskentelivät Parkanon Säästöpankissa.

Uusi työpaikka oli upea talo. Osastoja oli kahdessa kerroksessa ja etuseinä lasia. Paljon somistettavaa. Somistajat olivat erikseen, mutta mallinukkeja pääsin pukemaan. Noin vuoden kuluttua minut ylennettiin pukineosaston hoitajaksi. Sain vastuulleni myös naisten ja lasten pukineet ja niiden sisäänoston ja myynnin toteuttamisen. Muotinäytösten järjestäminen kuului myös tehtäviini. Jatkoin myös opiskelua erilaisilla kursseilla SOK:n opistossa Helsingissä.

Vuonna 1985 tuli tilaisuus perustaa Ähtäriin oma yritys. Tuotteina olivat Marimekon ja Aarikan tuotteet.

Sitten sain taas käyttää somistustaitojani liikkeen ikkunoissa ja sisustuksessa. Sain niistä palkintoja paikallisesti ja Etelä-Pohjanmaan yrittäjien taholta. Myymälä oli värikäs

ja tyylikkäästi tavaroita tulvillaan.

Poikamme sanoikin joskus, kun hän tuli liikkeeseen, että "tämähän on kuin leikkikauppa".

Osuuskaupassa työskentelin 29 vuotta mukaan lukien 2 vuotta kauppakoulua, jolloin olin lomilla töissä.

Yrittäjänä toimin 18 vuotta, siis yhteensä 43 vuotta.

Vapaa-ajalla osallistuin Parkanossa nuorisoseuran tanssiryhmään ja kansalaisopiston näytelmäpiiriin. Alavudella lauloin mieskuorossa 25 vuotta, lions-toiminnassa olin 20 vuotta, aliupseereissa noin 40 vuotta sekä Ähtärissä yrittäjähdistyksessä 18 vuotta.

Nyt vietän eläkepäiviä vaimoni kanssa Alavudella keskellä kaupunkia järven rannalla. Osallistumme senioritoimintaan ystäväpiiriin kanssa ja mökkeilemme Kihniön Mäkilän "Ainolassa" ja osallistumme kulttuuritapahtumiin.

Parkanon ajoilta olen pitänyt yhteyksiä kymmeniä vuosia työkavereihin, heitä on vielä muutamia jäljellä, kuten Tarmo, Ritva ja Aune, joiden kanssa olen ollut eniten yhteyksissä. Paljon on mukavia muistoja tallessa sydämessä. Osa sen ajan ystäväistä on jo nukkunut pois.

Sirpa-vaimonkin sain mukaani Parkanosta. Saimme yhden pitkän pojan, Harrin. Pojassamme kasvoi taiteellisuus, hän opiskeli taideteollisessa korkeakoulussa kuvaamataittoa ja grafiikkaa, mutta sairastui ja kuoli ennen valmistumista vuonna 1997. Hän teki taidetta lukiovuosista alkaen ja veti taidekursseja Alavudella ja Ähtärissä. Taide jäi elämään.

Työelämässä unelma toteutui: leikkikaupasta omaan yritykseen.



Albumien aarteita

Parkanon Osuuskaupan väkeä kesätapaamisessa 1950-luvun lopulla.

Jouluinen tervehdys Kihniön Asemanseudun Kyläyhdistyksestä!

Kihniön Asemanseudun Kyläyhdistys ry (KASKY) on aloittanut toimintansa vuonna 2000 nimellä Niskoksen ja Aseman Kyläseura. Yhdistyksemme nimi muuttui tänä vuonna toukokuussa, koska halusimme sen paremmin kuvaavan yhdistyksemme nykyistä ja erityisesti tulevaa toimintaa. Haluamme kutsua kaikki omistamamme kylätalon eli Kihniön vanhan rautatieaseman vaikutuspiirissä olleet suojelemaan ja toimimaan vanhan, ainutlaatuisen ja hyvin alkuperäisenä säilyneen rautatieaseman kyläyhdistyksessä.

Kihniön rautatieaseman alkuperäinen nimi oli Mäkiy-län asema, mutta se muutettiin Kihniön asemaksi huhtikuussa 1936, kun tavaraliikenne Kihniöön aloitettiin Porin suunnasta. Kihniön asema avattiin virallisesti henkilöliikenteelle 1.11.1937 ja henkilöliikenne jatkui 31.5.1981 asti.

Tavaraliikenne jatkui erityisesti puutavarakuljetuksina vuoteen 2015 asti.

Nyt aseman ohi kulkee korkeintaan reippailijoita, sekä resiniota kesällä ja talvella moottorikelkkoja.

Kihniön rautatieaseman on suunnitellut Thure Hällström. Aseman rakentaminen aloitettiin vuonna 1933, ja se valmistui vuonna 1934 jo vuotta ennen tavaraliikenteen alkamista.

Vuonna 2024 tulee siis kuluneeksi 90 vuotta Kihniön rautatieaseman valmistumisesta ja olemme kyläyhdistyksessä suunnitelleet juhlatapahtumaa kesälle 2024. Nyt kutsumme kaikki, joilla on tarinoita, valokuvia, omakohtaisia kokemuksia tai vaikka vanhempien/isovanhempien kertomuksia asemasta ja sen ympäristöstä, lähettämään niitä

kyläyhdistyksen puheenjohtajalle Annikki Arolle osoitteen annikki.aro@icloud.com tai postitse Nerkoontie 820, 39880 Kihniö As.

Kesällä 2023 järjestämme asemalla kirpputorisuunnistuksen ja siitä myöhemmin tietoa Ylä-Satakunta-lehdessä. Asemalla on silloin kahvila ja kirpparipöytiä ja mahdollisesti myös ohjelmaa. Kirpputorisuunnistukseen voi osallistua varaamalla aseman pihalta paikan joko pöydälle tai peräkärrylle. On myös mahdollista laittaa kirppari omaan pihaan, tienristeykseen, maitolaiturille tai vaikka vanhan rautatien seisakkeelle. Näistä aseman ulkopuolisista kirpputoripaikoista teemme sitten kartan, jota voi noutaa asemalta. Nyt kun teet joulusiivouksia, niin laita jo tarpeetonta käyttökelpoista tavaraa odottamaan ensi kesän tapahtumaa asemalla.

Jos olet kiinnostunut vaalimaan Suomen mittakaavakin ainutlaatuista kulttuuriperintöämme ja tekemään hyvän mielen tapahtumia innovatiivisten kyläseuralaisten kanssa, niin laita postia puheenjohtajalle. Tarvitsemme lisää innostuneita toimijoita Kihniöltä ja myös sen ulkopuolelta. Otamme myös enemmän kuin mielellämme vastaan lahjoituksia aseman ylläpitoon.

Asemaa voi myös vuokrata erilaisten juhlien pitopaikaksi.

Rauhausaa Joulunaikaa kaikille lukijoille toivottelee
Kihniön Asemanseudun Kyläyhdistyksen porukka



Aitonevan elämää

Teksti: Sirpa Kortessuoma ja Ulla Vierre

Kuva: Heikki Pettinen

Aitonevan turvetuotanto-alueen perustamisesta tulee ensi vuonna kuluneeksi 80 vuotta. Paljon on turvetta lähtenyt maailmalle junilla ja kuorma-autoilla. Paljon on väkeä saanut toimeentulonsa Kihniön avaralta suolta. Vuosikymmenet ovat muuttaneet toimintaa monilla tavoin. Turpeenosto on loppunut vaikei muu toiminta olekaan.

Matkailu on eräs suurin muutos. 35 vuotta sitten perustettiin Turvetietopiste vanhaan toimisto- ja ruokalarakennukseen. Ympäristöpolku suunniteltiin ja toteutettiin aikoinaan nostosta pois jätetylle ja itsellään soistuneelle alueelle. Suuri näyttely eri aikoina toimineille koneille perustettiin kallioiselle ja metsäiselle tontille.



Resiinoita esiteltiin matkailijoille vuonna 2001. Resiinaa ohjasi Jussi Hellgrén.

Resiinamatkailuyrityksen matkailuhanke

2000-luku toi uudet muutokset alueelle. Juuri perustettu Pirkanmaan museorautatieyhdistys sai hallintaan ja käytön rataosuuden Aitonevalta Virtain keskusta. Resiinamatkailuyritys Pirkanmaan Elämystoiminta alkoi toteuttaa matkailuhanketta. Samalla perustettiin myös kesäkahvila entisen säkityslaitoksen toimistotiloihin. Toteutettiin hankkeen muistojen keräämisestä talteen ja vuonna 2004 ilmestyi "Aitoneva työtä turvetta ja elämää-kirja".

Muutaman vuoden toimittuaan Pirkanmaan elämystoimintayritys myytiin ja se siirtyi muualle radan varteen.

Kesäkahvila toiminut pitkään

Muutoksen myötä toteutettiin muutos Turvetietopisteessä ja remontoamisen jälkeen kesäkahvila siirtyi uusiin nykyisiin tiloihin. Muutoksen pohjana oli Aitoneva-kirja.

Siitä lähtien Aitonevan kesäkahvila on toiminut Neova Oy:n (entinen Vapo Oy) ja Kihniön kunnan tukemana Pirkanmaan museorautatie ry:n vetämänä 17 kesää. Toimintamme on pienimuotoista tarjoilua. Kahvia pullaa satunnaisesti kakkua, jäätelöä ja virvoitusjuomia sekä tietenkin seurustelua asiakkaiden kanssa. Toimintaamme kuuluu museon ja museoalueen siistinä pitäminen sekä opastus. Yksittäisten matkailijoiden kysymyksiin vastaa kanttiinin henkilökunta.

Kanttiini on avoinna joka päivä palkkatuetulla henkilökunnalla. Meidän vapaaehtoisten apua ja työtä, jotka halinnoimme paikkaa kumminkin, tarvitaan viikoittain.

Kahvilasta on muotoutunut vakituisten kävijöiden paik-

ka, kesämökkiläiset lähialueilta ja markkinoinnin ansiosta alueen historia kiinnostaa myös ympäri Suomea entisiä turvealan ihmisiä, jotka tulevat satojen kilometrien päästä päiväretkelle tutkimaan vanhoja turvekoneita ja kuulemaan alueen asumishistoriaa. Vieläkin käy ohikulkijoita, jotka sanovat kulkevänsä säännöllisesti Järvisuomentietä, mutta sanovat vasta nyt poikenneensa. Yhä enemmän ovat ulkomaiset turistit ottaneet Aitonevan käyntikohteekseen.

Lintutornia, laavua ja ympäristöpolkua

Aitoneva on nykyään ihmisten retkeilykohde, jossa on Lintutorni kosteikon vieressä lintujen bongailuun, sekä laavu grillaukseen. Samoin Museon pihassa on laavu perheiden retkeilypaikaksi ja Museoalueeseen tutustuminen vie monta tuntia. On myös ympäristöpolku, jossa on vanha laahakauha ja suokasvien koko kirjo pitkospuineen.

Suo Oy:n aikana Aitoneva oli vilkas asumisalue, jossa asui perheitä ympäri vuoden ja kesätyöläisiä parakeissa, pitkien matkojen takaa. Täällä solmittiin avioliittoja, kun kesätyöläiset olivat pääasiassa nuoria. Suota oli kuokkimassa myös lapsia, parhaana aikana jaettiin 800 tilipussia ja lapsien rahat meni vanhempien tilipussiin. Seuraelämä oli vilkasta ja siitä piti huolen Suo Oy:n urheilukerho. Aitoneva oli Suo Oy:n aikana edistysellinen paikka asua ja harrastaa, täällä oli kaikki palvelut, vain koulu puuttui. Vapo myi Nykyisin Aitonevalla asuu vakituisesti vain yksi paluumuuttajapari. Lisäksi on kuusi ja vapaa-ajanasuntoa, joissa ihmiset käyvät nauttimassa luonnon rauhasta.





Parkanon Yrittäjien hallituksen jäsen Roosa Kangasniemi ja puheenjohtaja Jari Sammatti.

Käsityömessuista ensimmäinen jatkuu jälleen Parkanossa

Aulis Alatalo

Joulun ensimmäisenä adventtina vuonna 1994 Parkanon uudistettu ala-aste otti suojiinsa Kädentaitajien messut, jonka menestystä kukaan ei osannut odottaa – vähiten järjestäjä Parkanon kansalaisopiston opistolaisyhdistys. Yhtenä päivänä koko koulu oli niin täynnä, ettei sekaan mahtunut mahtua.

Liki 100 käsityöläisen ja näyttösten tekijöiden hämmästykseksi koululle ahtautui heti alkuvuosina tuhansien kävijöiden ja ostajien joukko. Ilmankos Tampere ja Seinäjoki heräsivät pari vuotta myöhemmin kopioimaan selvästi vuoden suosituimman tapahtuman.

Nyt, ensimmäisenä adventtina jälleen, koronahiljaisuus murtuu kahden vuoden tauolta. Parkanon urheilutalo pulistelee jälleen käsityöläisiä läheltä ja kaukaa. Parkanon Yrittäjät otti messukapulan hyppysiinsä edeltäjiltä, Manerheimin lastensuojeluliiton paikallisyhdistykseltä.

Nyt jatkaja on Käsityömarkkinat, edeltäjänsä vaihdettua nimen, mutta samasta tapahtumasta on kyse.

– Sapluuna on koettu ja selvä, miten tapahtuma pitää järjestää. Sunnuntaina 27.11. kello 10-16 paljon tykätty vuoden kohokohta saa jatkuvuuden. Nyt odotamme paria tuhatta kävijää, ja noin 70 yrittäjää ja käsityöläistä tuo tuotteensa esille. Monet myytävistä ovat sellaisia, joita ei saa mistään muualta, Parkanon Yrittäjien hallituksen jäsen Roosa Kangasniemi kertoo.

Hän on itsekin artesaani eli käsityöläinen, vaikka nyt pitääkin matkahuoltoa.

Parkanon Yrittäjien puheenjohtaja Jari Sammatti toteaa, että tuollaisen tapahtuman jatkaminen on suorastaan velvollisuus – täyttäähän käsityömessujen äiti kohta 30 vuotta. Silloin on luvassa tavallista huvittomampi tapahtuma.

Sammatti muistuttaa, että yrittäjien pöytämaksut ja tuoteapajaiset menevät kokonaan tapahtuman kuluihin. Ravintola Puntilla on Parkanon Pontevan T-14-ryhmän ylläpitämä, siten sekin saa tapahtumasta tukea.



Kädentaitajien messut veti jopa 5 000 kävijää

Teksti: Maarit Lehto-Alatalo

*Kuvat: Ylä-Satakunnan arkisto/
Maarit Lehto-Alatalo*

Kädentaitajien messut keräsi tuhatmäärin yleisöä heti ensimmäisellä kerralla vuonna 1994. Tuolloin Parkanon kansalaisopiston opistolaisyhdistys piti tapahtuman Keskustan koululla.

Kävijämäärä yllätti järjestäjät täysin. Näytteilleasettajia oli noin 40, kävijöitä noin 4 000.

Vasta myöhemmin tulevina vuosina vastaavia käsityömarkkinoita järjestettiin Tampereella ja Seinäjoella.

Näytteilleasettajia riitti koulun täydeltä, eli noin 70 paikalle tulevina vuosina. Yleistä oli, että paikat olivat lähes loppuunmyytyjä jo seuraavalle vuoden ensimmäiselle adventtisunnuntaille. Parhaimmillaan kysyntä oli niin kova, että vapaita paikkoja vuoden päähän jäi vain pari kappaletta.

Vuonna 2001 tapahtumassa oli noin 5 000 kävijää. Tuolloin opistolaisyhdistyksen puheenjohtaja, kihniöläinen Terttu Yli-Ylilankoski kertoi messuvieraita olleen huomattavasti enemmän kuin edellisellä vuonna. Vastaavaan menestykseen oli tosin ylletty jo tätä ennen.

Vuoden 2001 messuilla oli ensimmäistä kertaa myyntipaikka myös Parkano-Seuralla. Pöydän äärellä Sylvi Raitio ja Seija Yliruusi kaupittelivat pettuleipää ja -jauhoja. Ojenuksen Kotileipomossa valmistettu sadan kappaleen leipäerä myytiin messuilla loppuun.

Vuonna 2003 opistolaisyhdistys sai kumppanikseen Parkanon Reitti -yhdistyksen. Messujen suosio jatkui, myyntipöydät olivat varattuja ja väki viihtyi. Perinteestä poiketen messuilla ei nähty ohjelmallisia tuokioita. Työnäytöksissä aiheena oli Liikutaan vesillä. Esillä oli puuvene Ikatan Kihniön opetuspisteestä ja Jorma Mykrän kanootti. Vesipääsky-lautalta oli tuotu rekvisiittaa.

-Työnäytökset kiinnostivat väkeä. Niihin varmasti satsataan jatkossakin, arvioi Orvokki Ylirönni Ylä-Satakunta-lehdessä.

Messut siirtyivät urheilutalolle

Keskustan koulu oli remontissa vuonna 2005, jolloin messut pidettiin ensimmäistä kertaa Parkanon urheilutalolla. Samassa yhteydessä järjestelyistä vastasi Parkanon Reitti yksin.

Työnäytöksiä ja esityksiä tapahtumassa oli ollut moneina vuosina. Urheilutalolla Saara Laurikainen ja Martta Simola opastivat yleisöä vanhoihin työtapoihin. Laurikainen näytti villojen karstaamista ja Simola kehräämistä langaksi. Parkanolainen Saija Friimäki näytti huovutusta ja niin ikään paikkakuntalainen Eila Talvenmaa-Silomäki esitteli kasviviljelystä.

Parkanon Reitti järjesti tapahtuman vielä vuonna 2009. Seuraavana vuonna toimeen tarttui Parkanon Nuorisoseura ja MLL:n paikallisyhdistys.

Vuosina 2011-12 nuorisoseura järjesti messujen yhteydessä Jouluiloa-hyväntekeväisyystempauksen. Tuotto käytettiin vähävaraisten parkanolaisten perheiden ja omilleen muutta-



Ylä-Satakunnassa kerrottiin syksyllä 1994 tulevasta Kädentaitajien messu -tapahtumasta. Aikuisopintokeskuksen rehtori Anneli Alatalo kiitteli kansalaisopistolaisyhdistystä messujen järjestämisestä. Yhdistyksen puheenjohtaja Terttu Yli-Lankoski ja sihteeri Orvokki Alatalo yllättyivät myöhemmin messujen valtavasta suosiosta.



Tapahtuma on järjestetty aina ensimmäisenä adventtisunnuntaina. Tässä Keskustan koululla vuonna 1998.



Kansalaisopiston rivitanssijat vauhdissa vuonna 2000.



Kädentaitajien tuotteet tekevät hyvin kaupansa. Kuva vuodelta 1999.

neiden nuorten tukemiseen. Hyväntekeväisyys tapahtui yhteistyössä Parkanon kaupungin sosiaalitoimen kanssa.

Nimi vaihtui vuonna 2017

Ensimmäisen adventtisunnuntain tapahtuma vakiintui urheilutalolle. Vuonna 2017 MLL:n Parkanon yhdistys muutti nimeksi Käsityömarkkinat. Paikallisyhdistyksen puheenjohtaja Niina Rustari kertoi nimen kuvastavan paremmin tapahtuman kaupallista luonnetta.

Tapahtuma uudistui myös järjestelyiltään. Urheilutalon sali oli aikaisemmin jaettu väliverhoilla kolmeen osaan, mutta nyt tila pidettiin avoimena ilman erillisiä osastoja.

Tapahtumassa oli vähintään 1800 kävijää. Tukkimiehen kirjapitoa pitivät partiolaiset, joilla oli myyntipiste Puntin aulassa.

Perinteisestä tapahtumasta muodostui MLL:n paikallisyhdistyksen isoin tulonlähde. Tuotolla järjestettiin vuoden mittaan erilaisia toimintoja, kuten perhekahvilaa ja tapahtumia lapsiperheille.

Tauolla vuodet 2020-21

Vuonna 2019 paikallislehti kertoi paikallisten nuorten osallistuneen käsityömarkkinoille aktiivisesti. Markkinaväkeä viihdyttivät musiikillaan paikalliset nuoret All4music-jousikvartetti ja Aaro Potila. Kahvilassa asiakkaita palvelevat PaPon salibandynuoret.

Juontajana toimi Mehukekkerit-blogistaan tunnettu käsityöbloggaaja Veera Jussila.

Vuosina 2020 ja 2021 MLL:n paikallisyhdistys ei järjestänyt markkinoita koronapandemian takia.



Työnäytöksessä karstaamassa Saara Laurikainen ja kehräämässä Martta Simola. Kuva vuodelta 2005.



Messuväkeä ja myyjiä urheilutalolla vuonna 2015.

Lähteenä paikallislehti Ylä-Satakunnan arkisto.



Kotiseutuni

Teksti: Hannu Tiainen

Kuva: Marko Huhta

Mistä rakentuu kotiseuturakkaus? Ajat ovat muuttuneet siitä, jolloin ei paljoa liikuttu kotikunnasta muualle - synnyttiin ja kuoltiin kotitahdilla. 1960-luvulla alkoi muuttoaalto kaupunkikeihin, myös Ruotsiin. Synnyinseudut jäivät taakse. Syntymä, lapsuus ja nuoruus, ystävät, naapurit saivat maalta muuttaneet haikailemaan ihania kotiseutuja. Ei tahdottu sopeutua lähiöihin, vaikka elin- ja asumistasot nousivat, kaippu ja ikävä vaivasivat.

Miksi ja mistä syystä itselleni Kihniöstä on muodostunut kotiseutu ja rakkaus siihen? Tätä olen pohtinut usein. Monet tietävät, etten ole syntyperäinen kihniöläinen. Voin sanoa elämäni olleen kiertolaisen elämä.

Synnyin siis Pohjois-Pohjanmaalla Nivalassa 1955. Siellä imin itseeni ensimmäiset viisi vuotta todellisen maaseutuperijäntuoksia. Isäni oli ratavartija ja ilmeisesti liikkuvaa sorttia. Näin ollen muuttimme pian itä-Suomeen Rautjärvelle. Asuimme siellä kaksi vuotta, mutta pienen pojan kieleen ehti tarttua mie ja sie.

Seuraavana olin sitten Kihniö ja asemanseutu. Alkoi koulunkäynti. Ensin Mäkiläksessä, josta vaihdoin Niskoksen kouluun. Yksi syy oli, että jäin luokalleni, jota yhä on vaikea ymmärtää. Ehkä se oli sysäys arvomaailmaani, koska tunsin kokeneeni vääryyttä.

No, Niskoksen koulun opettaja Urho Savolainen oli suurin tekijä koulun vaihtamisessa. Hän oli kesäisin huomannut meidän veljeni kanssa olevan kovia urheilijoita, halusi meidät kouluunsa. Savolainen oli jämäpti opettaja, joka kohteli kaikkia samantavoin, olit sitten köyhästä tai rikkaasta perheestä.

Asemanseudulla asui paljon väkeä. Meitä poikaviikareita oli pilvin pimein, kuten myös tyttöjä. Voi niitä kesiä. Päivät kuluivat Nerkolan kentällä ja Hietasen rannassa uiden ja aikaa viettäen. Talvisin hiihrettiin ja tehtiin hypyräjästä. Vaikka jouduimme kotitöitä tekemään (hyvin vastenmielisesti), jäi silti paljon aikaa lapsuuden leikkeihin.

Niin kului ja loppui lapsuus, oli lähdeittävä ammattikouluun Kankaanpäähän. Isä oli kuollut, muut sisarukset muuttaneet kuka minnekin. Olen aina ollut koti ihminen. Vieläkin muistan raskaat askeleet noustessamme Siiran Antin kanssa junaan kohti tuntematonta.

Koulu meni joten kuten. Oli taas muuton aika. Nuorukainen löysi itsensä Länsi-Uudeltamaalta Pohjan pitäjältä. Pääsin Fiskarsiin auraverstaalle töihin. Oma tili, pian myös ensimmäinen autoni. Täällä vartuin mieheksi.

Tämäkö oli loppuelämäni paikka? Täältä käsin kävin ar-



meijan Santahaminassa. Kohtasin ensirakkauteni, jolla yhä on paikka sydämessä. Lähdin mukaan ammattiyhdistystoimintaan ja politiikkaan. Elämä soljui ja hymyili. Sitten iski lama ja väkeä vähennettiin. Siitä alkoi oma mientieni ympäri Suomea.

Merkkillistä oli, että vaikka viihdyin ja olin ollut onnellinen Pohjan idyllisissä maisemissa, jossa olin saanut ystäviä ja minun oli hyvä olla, niin vain takaraivossa kummitteli lapsuuden maisemat Kihniössä. Olisin voinut kuvitella, kuinka nuoruus ja aikuistuminen olisi juurruttanut sinne missä koin niin paljon. 17 vuotta vietin Länsi-Uudellamaalla, Pohja-Karjaa-Karjalohja-akselilla.

Länsi-Uusimaa on edelleen minulle läheinen, muistelen nuoruuttani ja kaikkea oppeja, joita sieltä mukaani sain, mutta tunteeni eivät ole lämmenneet kotiseuturakkauteen saakka.

Kiertolaisen elämää jatkui. Paljon ammensin maailmalta, niin hyvässä kuin vähemmän hyvässä. Olin kiertänyt kotimaatani ristiin rastiin - vihdoinkin koitti kotiinpaluu. Vaikka olin viettänyt lomat ja muut vapaa-aikat Kihniössä, ei paluu totisesti ollut helppoa.

Aikansa piti työstää ja tunnustaa, olin tullut kotiin - rakkaaseen kotiseutuuni. Seutuun, johon olin kaivannut kapakassa olutlasi kädessä kuunnellen tippa linssissä jukeboxista Dannyn kappaletta Kuusamo. Käänsin sanat: "Kihniö, mua kutsuu Kihniö, metsän näen jämäkän" jne.

Tämä oli tarinani kotiseuturakkaudesta. Vaan miten on nyt? Kokevatko isojen kaupunkien ihmiset kotiseuturakkautta vai onko se vaan meidän maaseudun asukkaiden "etuoikeus". Tiedän kyllä ystäviä, joille oma kaupunki merkitsee paljon. Maailma muuttuu koko ajan kovaa kyytiä, muuttaako kotiseutu ja rakkaus siihen muotoaan?

Oli miten oli, mutta tänään olen onnellinen - jalkani ovat tukevasti kotiseutuni Kihniön mullassa.

PS. Kirjoitus on kunnianosoitus kaikille teille lapsuudenystävälle, joiden kanssa sain temmeltää, kuten myös teille ihanille kyläläisille.





Koulutettu trimmaaja

Camilla Tuovinen

Trimmauspalvelu Katiini

Vaasantie 1541, Parkano

Puh. 040 755 0287

- turkin leikkausta ja trimmausta
- turkin selvitystä • harjausta
- kylpyä • kynsien leikkuuta
- silmien/korvien putsausta
- anaalien tyhjennystä

www.katiini.fi



Ylä-Satakunta

Parkanon, Karvian ja Kihniön paikallislehti

viestituli
MARKKINOINTIPALVELU

KAUNEUSHOITOLA
JUNAJAINEN

MÄNTYPIRTTI

P. 040 822 8237

Parkanontie 2, 39700 Parkano

www.mantypirtti.fi



Metsäparooni Oy

Parkanontie 70
39700 PARKANO

mm.

**ISKIAS - NOIDANNUOLI -
HERMOPINNE -
OLKAPÄÄKIVUT - POLVIKIVUT -
PÄÄNSÄRYT YMS.**



varaa aikasi

www.vello.fi/hierontaklasu

tai soita 044 2734 123

Koulutettu hieroja ja jäsenkorjaaja, mt-erikoistunut hieroja

KLAUS MYLLYMÄKI

www.kehohuoltamo.fi 044 2734 123

YK
Sähkö ja Tekniikka Oy


KLAPIPAROONI

Jyri Kujala
puh. 040-7177896
www.klapiparooni.fi



KuntosaliPestis 

Eija Suvio 050 059 8594
Jukka Suvio 050 340 5594
Teollisuustie 4, 39700 Parkano
www.kunto-eura.fi - www.pestis.fi

TAKSIPALVELU
ERKKI KALLIO

040 480 1589
erkki.kallio61@gmail.com



Ikikukka
HAUTAUSPALVELU OJALAINEN

PAIKKAKUNNAN VANHIN

P. 0400 420 005

Opastetut luonto- ja kotiseuturetket
Kintukan luonto- ja virkistyspalvelut



Kintukka

050 391 2010
www.kintukka.fi

OPTIKKO
SYRJÄNEN

Parkanontie 51, 39700 PARKANO
parkano@optikkosyrjanen.fi
P. 03 448 1411



*Jouluiiloa
ja siunausta
vuodelle 2023*

*Parkanon
seurakunta*



PARKANO



PARKANONTIE 51

Studio Royal

045 2733300



Parkanontie 53

39700 Parkano

P. 040 662 0257

www.silverhyena.com

www.facebook.com/silverhyena



**Parkanon
Listatehdas Oy**

Teollisuustie 11, 39700 Parkano

etunimi.sukunimi@parkanonlista.fi

www.parkanonlista.fi

**Laadukkaat valmisbetonit
PARKANON BETONI**
39660 Lapinneva

FI

- Tarkastettu laadunvarmistus
- Betonipumppaukset, myös la

Kysy lisää:

050 523 9475



**TALOSUUNNITTELU
P. VIITASALO**

www.talosuunnitteluviiitasalo.fi



*Rauhallista Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta!*



IKITAITO OY

*Rauhallista Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta 2023*



Petäjä-opiston
Parkanon toimisto
Keskuskatu 1
39700 Parkano
puh 040 822 7003
sasky.fi/petaja



*Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!
www.syvilla.fi*



Puh 03 448 1373 GSM 040 540 8582, 050 592 7595

**HINAUSPALVELU
P. SYVÄNEN
PARKANO**

VUODESTA 1969

**03 448 2726
0400 232 270**



Kuljetustoimintaa



PÄIVYSTYS 24 h

Heittolan Monitoimi Oy



Toivottaa Raukaisaa Joulunaikaa

www.fennosteel.com



Ches & Elina
toivottaa

*Rauhallista Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta 2023!*



Elina Seilo
elina@seilo.fi

Keskuskatu 9 Parkano
Puh. 0400 783 137

www.chelina.fi

**Aidosti parkanolainen
ruokakauppa!**

K Supermarket
PARKANO



Metsänomistajat
KIHNIÖ-PARKANO

Keskuskatu 5, 39700 Parkano
www.mhy.fi/kihnioparkano



Rauhallista joulua ja hyvää
uutta vuotta 2023!

OP Satapirkka 

HYUNDAI

- ☐ VARAOSAT
- ☐ HUOLTO

AUTOMYYNTI
R. LAIHONEN OY

Teollisuustie 29
39700 Parkano puh. (03) 448 1377



Parkanon
PUUPISTE



**KUUSISAAREN
KAIVIN OY**

044 200 5522



0400 621 625

0400 737 344

LVI-TALO KANNOSTO

Jalasjärvi • Parkano

Hanakat
ASIAANTUNTIJALIIKE

Tietokonemyynti ja Huolto

TOPSHOP

Parkanontie 51 PARKANO

p.0405457113

PIHVILIHAA

Talosen tila

Parkano

0400 627 975 / Marianne

0400 335 889 / Arto



SORVAAMO E. AALTO

TARVIKEMYYNTI

- LAAKERIT
- HYDRAULIIKKA
- VOITELUAINEEET

kiilahihnat - rullaketjut - nivelakselit
voimansiirtotuotteet - akut - ruuvit

Puh. 03 448 1580

Eira's Shop



OSTO- JA MYYNTILIIKE

- LAHJATAVARAT
- TALOUSTAVARAT
- TYÖASUT

Varta paristot - työkaluseet
talous- ja wc-paperit - koristeet

KAHVIO

PESULA

Pesemme miltei kaikkea!
Varmasti EMME PESE NAHKAA

Puh. 040 538 1339

Parkanontie 90, Parkano

FIN-, EUR- JA KERTAKÄYTTÖLAVAT SEKÄ

LAVAKAULUKSET

PARLAVA OY

Kankarintie 35-19

39750 Kuivasjärvi

Puh. 0400 383860

www.parlava.fi





YLLÄTTYKÄÄ.. YHDESSÄ KOKEMALLA

Varaa sähköiset
FATBIKET
helposti verkkokaupasta!



www.pyhaniemiwellbeing.fi

Pyhäniemi
WELLBEING



Rauhallista joulunaikaa &
Kiitos kuluneesta vuodesta!

Kihniön apteekki

Ma - Pe 9 - 17
La 9 - 12

(03) 448 4214
www.kihnionapteekki.fi



Konepalvelu Haveri Oy

0500-664 955

0400-664 955

Tervetuloa Jouluisille ostoksille

KMarket

MAURINTORI

Kihniöntie 12 39820 Kihniö puh. 03 4484232

sari.likolammi@k-market.com

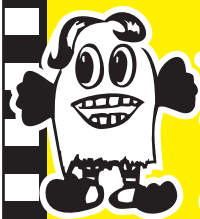
päpsin
Grilli & Kahvio

040-9668323

Järvisuomentie 1259



**Joka kodin edullinen
ostospysäkki!**



**EURO
HAMSTERI**

KANKAANPÄÄ • PARKANO



PARKANON APTEEKKI

Keskuskatu 7
03 448 2022



Reihanraitti 2
050 548 2333



Saarelan
Teräsrakenne Oy
Metallialan alihankintapalvelut
Hitsausinsinööripalvelut

Mäkiiviinikankatu 90/30, 39700 PARKANO
Heikki Saarela 0500 636 190
saarelanmetalli@ippnet.fi
Samuli Saarela 040 196 1629
samuli.saarela@ssaweld-eng.fi



Ahertajankatu 3
39700 PARKANO
info@lamminmaki.fi
www.lamminmaki.fi

Puh. (03) 440 190
Fax (03) 440 1919
Päivystyspuh.
0500 621 241 / 050 502 0520

Paroonin OSA

- varaosat • 4-pyöräsuunnaukset
- pakokaasumittaukset (bensa, diesel, OBD)
- määräaikaishuollot • vikakoodit



Puh. 03 448 8100

Teollisuustie 20, Parkano • ma-pe 8-17, la 9-13



EUROMASTER

RENGASPAROONI Puh. 03 448 2149

- renkaat, vanteet • asennukset
- moottoripyörien, moottorikelkkojen ja mönkijöiden varaosat

Raijanholvi

Parkanontie 53, 39700 Parkano
040 727 0365

PIHVILIHAA

Suoraan tuottajalta

Pertti Runsas 0400 441288

Irene 040 8376 708





KIHNIÖN SEURAKUNTA

*Rauhallista Vapahtajan syntymäjuhlaa ja
siunattua vuotta 2023*



PRO KIHNIÖ



OP Ylä-Pirkanmaa

JOULURAUHAA

JÄ

SIUNATTUA UUTTA VUOTTA 2023

KIHNIÖN HELLUNTAISEURAKUNTA



KANKARI®

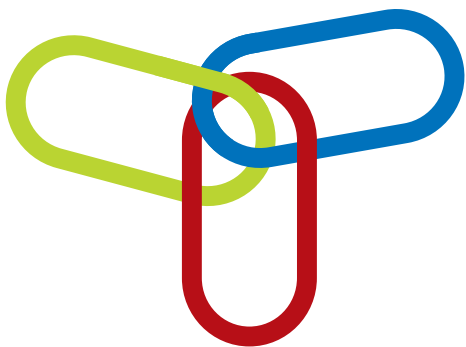
KANKARIN KALUSTE

Kankarin Kaluste Oy · Kankarintie 641

39820 Kihniö

Puh. 03 440 170 · Fax. 03 440 1720

kankari@kankari.fi · www.kankari.fi



**TAMPEREEN
KONEPAJAT**

Kihniön
Kukka ja Kirja Oy

www.kkjk.fi

p.0500 597 487



**Laadukkaat kotimaiset
puutarhakeinut ja
-kalusteet**

valmistajalta
Kärkikulmantie 55/5
Linnankylä
Puh. 0400 137 720

www.karkipuu.fi

Kujalan Tila Kihniö

Traktori- ja kaivurityöt

Lemmikkieläinhoitola

Jätevesijärjestelmien
asennus

Löytöeläimet
Ikaalinen-Parkano-Kihniö

Haketus

Esko 040-5444720

Minna 040-5265328

www.kujalantila.com



Kihniön vapaaseurakunta

www.kihnionvapaaseurakunta.net

Valtuutettu muurausliike



**Piisipykäri
Juha Koivisto**
tulikivi-uunimestari

pannukorpi1@gmail.com, 0400 388 204

SMiLe

www.smiletiimi.fi

Parkanon Kukka ja Hautaustoimisto

045 152 0854

Parkanontie 60, Parkano

parkanonkukka.com

parkanonkukka.ekukka.fi

parkanonkukka@gmail.com



Kolmostien Terveys

Pihlajalinna

Rauhallista Joulua & Onnekasta Uutta Vuotta 2023



*Supersteel Oy toivottaa kaikille lukijoille
Rauhallista Joulua ja Menestystä vuodelle 2023!*

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNEA VUODELLE 2023

N NERKoon
HÖYLÄÄMÖ



Parkano-Seuran lahjavihjeet



Parkanon ja Kihniön Kotiseutulehti Joulu 2022

KIRJAT:

Parkanolaisia arjen ahertajia

Parkanon Parooni

Semmosta se oli ennen

- Parkanolaisia elämäntarinoita

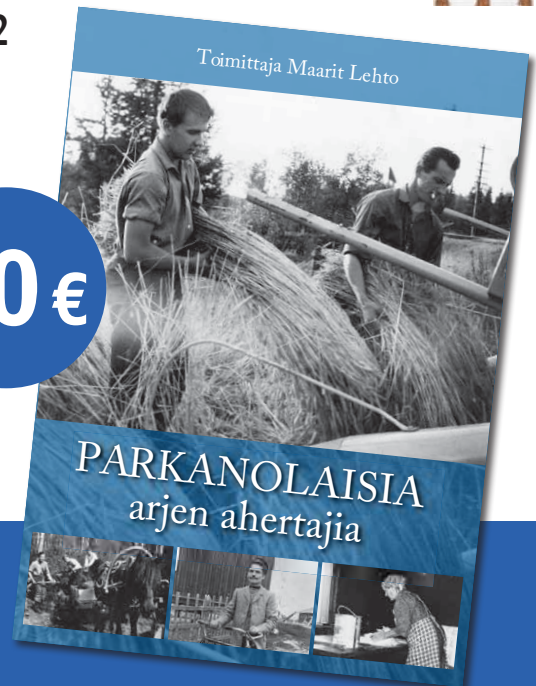
MUUT TUOTTEET:

Parkanon seurakunnan

kirkonkellojen sanomaa -CD

Sanontakilpailun voittoteksti T-paitoja

30 €



TUOTTEITA SAATAVILLA

Parkanon kirjasto

Parkanopirtti

Käsityömarkkinat

parkanoseura.fi

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2023
toivottavat myös seuraavat lehtemme tukijat

Mattopesula SIMONEN Ay
Järvisuomentie 80/2
39810 LINNANKYLÄ
03 4424 170 ja
040 533 7141

SIROLA CENTER Ky
Kihniöntie 20
39820 KIHNIÖ
03 4484 493
www.facebook.com/sirolacenter/

KauneusPulssi
Parkanontie 41
39700 Parkano
040 5840 856

Hiusstudio Qtar
Jenni Laine
Kiviholmantie 4 as 7
39280 KIHNIÖ
045 260 5818

Kihniön 4H-yhdistys
040 507 2064
kihnio@4h.fi
www.kihnio.4h.fi

Tmi T.J. PUSA
Saarijärventie 11
39820 Kihniö
040 546 2490

A.K.H.Works
putkityöt ja
kiinteistönhuolto
Arsi Haapamäki
044 303 9177





Hinta 10 euroa